

Universitetsliv
2004

Rektoratets årsberetning	En fremtid i nye rammer	4
Begivenhed	Desmond Tutus kærlighedsdrop	6
Årskrønike	Årskrønike 2004	7-43
Forskning	Til modangreb på kræftens stormtropper	8
	Unikt biocenter på vej	9
	Hjerneforsker i topform	10
	Genkendt på gangen	12
	Danmarks første dinosaurfodspor	14
	Nano-nærbillede af menneskeknoglen	16
	Ny nanobølge	17
	Detektiven der kom ind fra kulden	18
	Europa begynder i Irak	20
	Jensen på retur	22
	Medier og militær (for) tæt på hinanden	23
	Danskerne er lykkelige	24
	Ægteskabet har ingen fortalere	26
	Troen sidder også i armene	28
Erhvervssamarbejde	Mistelten i potte	30
	Den mobile ungdom	31
Studieliv	Mærket for livet – på den gode måde	32
	Brobyggerne på Blegdamsvej	34
	En Harald til Hans	36
Forskning	Mr. ØMU takker af	38
Begivenheder	Hjemmet og smerten	40
	Kort nyt	42
	Geologisk farveeksplosion	44
	Efteraberne	45
Bestyrelsen	Den nye bestyrelse	46
Universitetets opbygning	Organisation 1. januar 2005	48
Økonomi og statistik	Nøgletal	50
	Årets økonomiske resultater	51
	Fakulteternes hovedtal	52
Styring og kolofon	Styrelsesstruktur 1. januar 2005	54
	Kolofon	54

En fremtid i nye rammer

FOTO: HEINE PEDERSEN

Universitetets formål er at uddanne, forske og udveksle viden med det øvrige samfund. Vi har opnået mange fine resultater inden for disse hovedområder i 2004 – lige fra uddannelse af 2.812 bachelorer og 2.517 kandidater, opgradering af efter- og videreuddannelsesområdet til etablering af nye vidennetværk og kommercialisering via licensaftaler. Alt dette har kun været muligt takket være mange engagerede og ansvarsfulde ansatte og studerende.

Internationalt har universitetet også gjort sig bemærket. I 2004 blev Københavns Universitet placeret som nr. 19 på en internationalt anerkendt liste over Europas 50 bedste universiteter og nr. 63 blandt verdens top-200-universiteter. En placering vi gerne ser universitetet beholde og også gerne forbedre.

Så fine placeringer kræver kontinuerlig beivring og kvalitetsudvikling af uddannelses- og forskningsområderne, hvilket også afspejles i Københavns Universitets udviklingskontrakt for 2005, som kort før jul blev indgået med Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling.

I december 2004 afholdt Konsistorium sit sidste møde, og fra 2005 har Københavns Universitet en bestyrelse med eksterne og interne repræsentanter. Omstillingen til nye styringsmæssige krav har præget det forgangne år, hvor der blandt an-

det er arbejdet med udvikling af en mere gennemsigtig og sammenhængende organisation – et arbejde der fortsættes i 2005.

Værdigrundlag

I efteråret 2004 vedtog Konsistorium et værdigrundlag for universitetet. Værdigrundlaget sammenfatter de kerneværdier, der danner udgangspunkt for et fællesskab blandt ansatte og studerende ved Københavns Universitet. (Se side 2).

Forskningsmæssige nyskabelser

Balance mellem forskning i bredden og forskning i dybden er vigtig, og opdyrkelse af videnskabelige nybrud står højt på såvel vores som politikernes dagsorden.

Københavns Universitet besidder en størrelse, der gør det muligt at satse strategisk samtidig med, at vi kan fastholde og udvikle en bredde af fagområder. Eksempler på prioritering er universitetets fire tværfakultære satsningsområder; *Religion i det 21. århundrede*, *BioCampus* og *Krop og Bevidsthed* – igangsat i 2003, og *Europa i forandring* – igangsat i 2004.

Samtidig er der på fakultetsbasis oprettet et Nano Science Center, et Center for International Sundhed og Udvikling (CISU) og flere 'forskningsclustre'. Københavns Universitet

er fortsat særdeles aktivt i etableringen af BioCenter, der skal danne rammen om samarbejde inden for bioteknologisk spydspidsforskning.

Københavns Universitet er med i tre ud af syv højteknologiske vidennetværk, heriblandt det biomedicinske BioLogue, som skal bygge bro mellem universiteter og virksomheder. Foreløbig er der givet tilskud fra ministeriet til to års drift. Universitetet har desuden fra Danmarks Grundforskningsfond fået bevillinger til oprettelse af seks nye grundforskningscentre.

Kvalitetsudvikling af uddannelserne

For at vi kan udbyde uddannelser af højeste kvalitet, er vedvarende og systematisk kvalitetsudvikling nødvendig. I 2004 gennemførte universitetet i samarbejde med Danmarks Evalueringsinstitut et omfattende auditeringsprojekt.

Fokus på kvalitet i uddannelserne bliver ikke mindre vigtigt af, at der i disse år gennemføres betydelige reformer på uddannelsesområdet. Meget af arbejdet har været koncentreret om at tilpasse uddannelserne til aktuelle markedsbehov. Udfordringen de kommende år bliver at finde en passende balance mellem uddannelse for de mange og uddannelse for de fagligt bedste. Det er ønskværdigt og absolut nødvendigt med en tilpasning af uddannelserne til aktuelle behov. Samtidig mener vi, at universitetsuddannelsernes kendetegn er og stadig bør være, at de er forskningsbaserede, dybdøbende og vidtskuende.

Videnudveksling og videnformidling

Langt den væsentligste videnudveksling sker via uddannelse af kandidater, som medbringer den nyeste viden til de job, de får. En anden vigtig del af videnudvekslingen finder sted som led i de samarbejder, universitetet har med omverdenen. En tredje form er viden- og teknologioverførsel med et forretningsorienteret sigte.

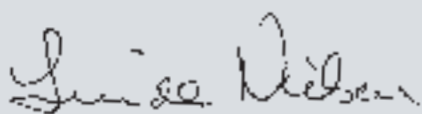
Udfordringen for universitetet bliver i de kommende år at udbygge sin interaktion og videnudveksling med samfunds- og erhvervslivet, samtidig med at vi fortsat skal værne om forskningens autonomi og kvalitet. Det forhindrer dog hverken nytte- eller forretningstænkning: Universitetets Tech Trans Enhed arbejder med beskyttelse og kommercialisering af forskningsresultater gennem licensering og virksomhedsdannelse. I 2004 modtog enheden 17 nye anmeldelser af potentielle opfindelser og har siden 2000 fået udstedt tre internationale patenter.

Internationalisering

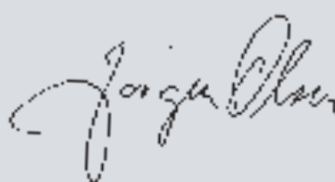
For et moderne universitet indebærer globaliseringen grænseløs konkurrence, kreativitet og livslang læring. Det er vores holdning, at der skal arbejdes for, at befolkningens uddannelses- og videnniveau øges. Det er universiteternes bidrag til udviklingen af en videnøkonomi og til at sikre Danmark en plads i det globale kapløb.

Københavns Universitet skal derfor orientere sig internationalt. Universitetet har altid været populært for udenlandske studerende. Alene i 2004 modtog vi omkring 25 procent flere studerende end i 2003, i alt 900, mens 800 studerende rejste ud. Vi kan og skal ikke forhindre vore egne unge talenter i at søge ud, men vi skal prioritere således, at vi også kan trække dem hjem igen og også få nye talenter med fra udlandet. Det forudsætter naturligvis, at vi har noget at tilbyde.

Udfordringen bliver at håndtere på den ene side universitetets traditionelle, nationale fokus og på den anden side den stadig mere udbredte og intense globalisering, der konstant stiller nye krav til arbejdet med at styrke internationaliseringen af undervisnings- og forskningsmiljøerne.

Rektor Linda Nielsen

Prorektor Jørgen Olsen

FOTO: SØREN HARTVIG

Desmond Tutus kærlighedsdrop

En af årets største begivenheder på Københavns Universitet blev tidligere ærkebiskop Desmond Tutus forelæsning for 650 tilhørere i Festsalen 10. september.

Den lille mand med det hvide hår indtager talerstolen i festsalen. Klapsalverne, der sekunder forinden har dundret mellem gobeliner, udskårne træpaneler og 650 stående tilhørere, er erstattet af lyden af fotoapparatets blitz. Selv tager han det helt afslappet, tidligere ærkebiskop Desmond Tutu. Han lægger fluks afstand til sig selv og sin position på talerstolen:

– En præst prædiker for sin menighed i ualmindelig lang tid og tordner så mod flokken: Hvad mere kan jeg sige? Hvorefter en tilhører hurtigt foreslår: Amen!

Med den største naturlighed mikser den sydafrikanske no-

belprestager i den næste times tid lige dele afslappet stand-up og næstekærlig prædiken. Ikke at der er nogen i salen, som trænger til decideret omvendelse, for tilhørerne er tilsyneladende helt på bølgelængde med Tutu – religiøse eller ej. Og hans budskab er da også lige så selvlysende sympatisk, som det er svært at efterleve: Tilgivelse er den eneste vej frem.

– Alle mennesker har kapaciteten i sig til at blive bedre. En gang morder, altid morder – det tror vi ikke på. For selv den værste forbryder er et barn af Gud, mener ærkebiskoppen.

Årskrønike 2004

Klappe ad os selv

Men først skal vi klappe ad os selv. Som tak for danskernes støtte til ANC under kampen mod apartheid. Og fordi det ville lyde af for lidt, hvis Desmond Tutu skulle klappe helt alene. Anden gang er ærkebiskoppen tilfreds og går over til det, der egentlig er dagens tekst: Sandhed som vejen til forsoning.

For det er 10 år siden apartheidstyret faldt, og emnet for forelæsningen er det efterfølgende arbejde i Sandheds- og Forsoningskommissionen. Her fik apartheidstyrets håndlangere i midten af 90'erne amnesti til gengæld for hele sandheden om deres brutaliteter. På den måde fik de skyldige erkendt deres forbrydelser og sagt undskyld, mens de efterladte fik en slags fred.

– Man skal tænke på, at det måske var første gang, at mange af de skyldige stod og indrømmede over for deres familie, at de havde været med i en dødspatrolje. Stigmatiseringen i offentligheden var en dyr pris at betale.

Desmond Tutu insisterer på tilgivelsen, også selvom tilgivelse aldrig er nemt og aldrig er gratis. Og selvom ikke alle sydafrikanere synes, det var rigtigt at give amnesti i bytte for sandheden.

– Men hævn ville kun have medført en spiral af vold. Som Gandhi sagde: Et øje for et øje efterlader verden blind.

Og salen lægger villigt arm til Tutus næstekærligheds-drop. En kvinde vugger i takt med ærkebiskoppens pointer og understreger dem med et "u-hum" og et enkelt "amen". Måske var hun selv i Sydafrika under apartheidstyret. Andre får blanke øjne.

Efter godt en time, enkelte spørgsmål fra salen og stående ovationer skridter ærkebiskoppen ud i forhallen til mere verdslig signering af sin nyeste bog, *Gud har en drøm*. Køen vokser sig hurtigt lang. □

Et udpluk af begivenheder, citater og noter fra året der gik på Københavns Universitet.

- 1.1. Center for Sprogteknologi bliver en del af Det Humanistiske Fakultet.
- 1.1. Professor Søren Buus, Institut for Medicinsk Mikrobiologi og Immunologi, bliver koordinator for EU-projektet *Genomes to Vaccines*, der integrerer cellebiologi og bioinformatik med henblik på en hurtigere udvikling af vacciner. Projektet varer indtil 2007 og får et tilskud på 15 millioner kr.
- 1.1. "Når en religiøs vielse mellem muslimer i Danmark sker efter en standardægteskabskontrakt, så bør den danske regering kræve, at manden vedlægger en erklæring om, at kvinden har samme ret til skilsmisse, som han har." Seniorforsker Rubya Mehdi, Carsten Niebuhr Afdelingen, i en kronik i *Berlingske Tidende*.
- 1.1. "Kommer man fra et hjem uden aviser eller P1, kan det være ret svært at kaste sig ud i et universitetsstudium." Studieforsker Jakob Lange i *Berlingske Tidende*.
- 2.1. "Danmark har ikke brug for et videnskabspoliti, som i det lange løb kun er til glæde for nogle jurister i Videnskabsministeriet." Professor Tim Knudsen, Institut for Statskundskab, i et debatindlæg i *Politiken*.
- 6.1. Professor Henrik Galbo, Medicinsk Fysiologisk Institut, modtager 900.000 kr. fra *Lundbeckfonden* til forskning i enzymet HSL.
- 7.1. "Hvis debattører i den offentlige debat skal forstå hinanden bedre, så kræver det, at de taler samme sprog. Gør de ikke det, er det ødelæggende for debatten." Lektor Niels Kristian Højerslev, Niels Bohr Institutet, i *Jyllands-Posten*.
- 12.1. "Dansk børne-tv er blevet for underholdende og fokuserer i mindre grad end tidligere på dannelse og oplysning af børnene." Medieforsker Christa Lykke Christensen, Institut for Medier, Erkendelse og Formidling, som er i gang med et større forskningsprojekt om dansk børne-tv's udvikling, i *Kristeligt Dagblad*.
- 11.1. "Finanspolitikken i Danmark er uholdbar, når man ser på blandt andet de offentlige serviceydelser og overførsler samt det faldende skattegrundlag som følge af de kommende års befolkningsudvikling." Professor og nytiltrådt overvismand Peter Birch Sørensen, Økonomisk Institut, i sit første interview som overvismand, til *Politiken Søndag*.

KASPER ALMHOLT

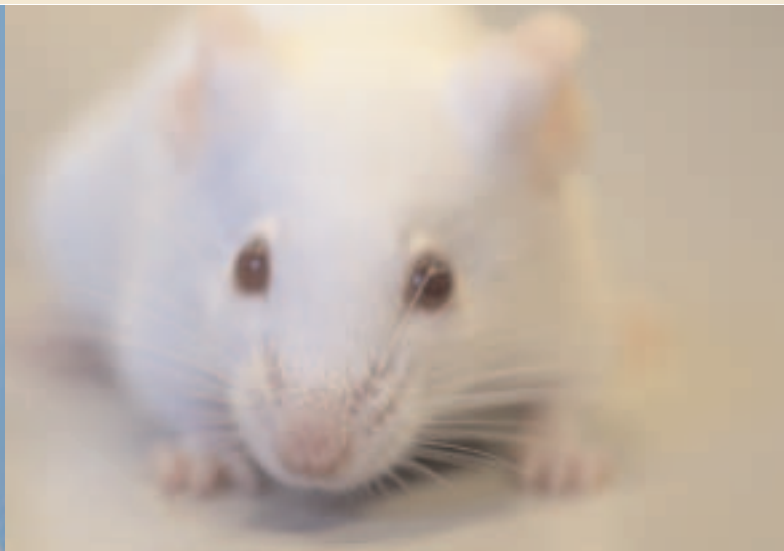

FOTO: HEINE PEDERSEN

Til modangreb på kræftens stormtropper

Forestil dig en fremtid, hvor en brystkræftdiagnose vil svare til en gigtdiagnose.

Det kan være en ubehagelig sygdom, og man skal måske have medicin resten af livet. Men man dør ikke af det.

Den fremtid er ikke så fjern, hvis man skal dømme efter resultatet af et frugtbart samarbejde mellem Københavns Universitet og Finsenlaboratoriet på Rigshospitalet.

Forskerne har bevist, at et enkelt enzym medvirker til, at brystkræft kan sprede sig i kroppen. Enzymet hedder uPA, og det er et stof, som vi alle producerer. Men hvis forskerne fjerner eller hæmmer enzymet, ser man en betydelig reduktion af kræftspredning.

– Den viden er interessant, for det er netop kræftspredningen, som patienterne dør af. Hvis celler fra kræftsvulsten har revet sig løs og spredt sig til andre organer, vil patienten tit få tilbagefald og måske dø. Patienten bliver derimod oftest helbredt, hvis brystkræften ikke har nået at sprede sig på det tidspunkt, hvor man opererer, fortæller molekylærbiolog og ph.d. Kasper Almholt fra Finsenlaboratoriet.

Enzymet har stor betydning for kræftcellernes spredning, fordi det kontrollerer nedbrydning af proteiner uden for cellen. Og det er vigtigt:

– Hvis en kræftcelle vil trænge ind i et blodkar, skal den

først forcere en række fysiske barrierer, som omgiver blodkarret. Den støder for eksempel på membraner, som er opbygget af proteiner, fortæller Kasper Almholt.

Og det er her, enzymet kommer ind i billedet. For uPA starter en reaktion, der fører til nedbrydning af membranerne, så kræftcellerne kan få adgang til blodbanen.

Ingen bivirkninger

Forskerne har undersøgt enzymets virkning på 80 mus. Hos de mus, der manglede enzymet, var der en meget mindre spredning af brystkræften end i normale mus. Men lige så vigtigt er det, at musene fungerede helt normalt, selvom de manglede enzymet.

– Det betyder, at vi formentlig kan blokere enzymet, uden at det giver patienterne bivirkninger, siger lektor Morten Johnsen, Institut for Molekylær Biologi og Fysiologi.

Morten Johnsen har studeret enzymet uPA siden begyndelsen af 1990'erne. Han fik ideen til projektet og lokkede Kasper Almholt til at samarbejde. Med opdagelsen af enzymets rolle i kræftspredningen har forskerne måske fundet en nøgle til at stoppe spredningen. De skal udvikle et lægemiddel, som hæmmer enzymet:

– Vi skal udvikle en uPA-hæmmer, som forhindrer kræftcellerne i at sprede sig. Lægemidlet kommer til at virke på en helt anden måde end kemoterapi, som jo slår celler ihjel, forklarer Morten Johnsen.

Lægemidlet skal designes, så det kun hæmmer dette ene en-

MORTEN JOHNSEN

zym. Morten Johnsen og Kasper Almholt forklarer, at en brystkræftpatient skal tage medicinen, så længe der er fare for, at kræftcellerne spreder sig. For nogle patienter vil det være en livsvarig behandling. Derfor er det så vigtigt, at behandlingen er helt uden bivirkninger.

Reaktionerne har været overvældende, siden de to forskere offentliggjorde deres resultater – både fra pressen og fra andre kræftforskere. Overlæge Torben Skovsgaard fra Onkologisk Afdeling på Københavns Amtssygehus, Herlev, glæder sig over resultatet og kalder det et stort fremskridt for kræftforskningen. □

Unikt biocenter på vej

Institut for Molekylær Biologi og Fysiologi ved Københavns Universitet og Finsenlaboratoriet er to af de institutioner, som flytter sammen i et kommende unikt biocenter i Universitetsparken. Lektor Morten Johnsen, Institut for Molekylær Biologi og Fysiologi, glæder sig til det tættere samarbejde med de andre institutioner, som også tæller forskningsenheden BRIC og Bartholin Institutet.

– God videnskab skal foregå i nogle gode faglige miljøer. Det er vigtigt at være i en større gruppe, hvor man kan udvikle idéerne sammen. Det er en fantastisk arbejdsform, siger han. Inden der var lavet så meget som en arkitekttegning, var vi i gang med forskningen. Vi startede kræftprojektet samtidig med, at tanken om biocentret blev konkretiseret. Så man kan godt sige, at vores kræftforskning er det første resultat af samarbejdet i huset. Det tegner lovende, siger lektoren.

Grundstenen blev lagt i november af videnskabsminister Helge Sander, og centret forventes færdigt i 2007. □

- 17.1.** Lektor Carsten Christophersen, Kemisk Institut, modtager under forskningsophold i Peru to æresmedaljer af henholdsvis Universidad Nacional del Callao, for planlægning og vejledning i forbindelse med undersøgelser af marine ressourcer, og af Universidad Nacional Agraria de la Selva, for planlægning og vejledning i forbindelse med forskning i regnskoversressourcer.
- 21.1.** Konsistorium udpeger de seks eksterne medlemmer, der skal sidde i universitetets kommende bestyrelse: Bodil Nyboe Andersen, Claus Bræstrup, Boel Flodgren, Jørn Lund, Henrik Topsøe og Poul Erik Tøjner. Se side 46.
- 26.1.** Chiles præsident, Ricardo Lagos, besøger Niels Bohr Institutet i forbindelse med samarbejdet om observatorier.
- 27.1.** På konferencen *Web-based Learning – Global Trends and The University of Copenhagen* offentliggøres en rapport om it's rolle i fremtidens undervisning på Københavns Universitet med bidrag fra både udenlandske gæsteforelæsere, repræsentanter fra erhvervslivet og andre aftagere af kandidater.

FOTO: JENS FINCK-JENSEN

- 5.-7.2.** Københavns Universitet deltager på uddannelses-messen *Uddannelse Uden Grænser* i Forum. 2.428 besøgende registreres på universitetets stand, hvor studievejledere fra hele universitetet står parate med information og vejledning.
- 14.-15.2.** Iraks kulturminister, Mufik M. Al-Jazairi, deltager i en international conference i København om den irakiske kulturarvs fremtid, arrangeret af Carsten Niebuhr Afdelingen og United Exhibits Group.
- 19.2.** Professor og prodekan Jens Kristiansen, Det Juridiske Fakultet, modtager *Hermers Legat* på 75.000 kr. for en markant udvikling af faget Arbejdsret – såvel forsknings- som undervisningsmæssigt.
- 23.2.** Professor Finn Surlyk, Geologisk Institut, og seniorforsker Jon R. Ineson, Danmarks og Grønlands Geologiske Undersøgelser, modtager *Danmarks Geologipris* på 25.000 kr.
- 23.2.** Professorerne Steffen Loft, Institut for Folkesundhedsvidenskab, og Ulrik Gether, Farmakologisk Institut, modtager hver 50 millioner kr. fra forskningsprogrammet *Større Tværgående Forskergrupper*.

Hjerneforsker i topform

Hjernen er menneskekroppens udforskede kontinent, og hjerneforskeren Milena Penkowa er en moderne opdagelsesrejsende. I 2004 fik hun et hæderslegat for sin forskning, der varsler håb til mennesker med alvorlige hjernesygdomme.

Milena Penkowa var aldrig syg som barn. Kun hvis hun kom til at sluge et kyllingeben eller et fiskeben, kom hun til lægen. Så var hun den lykkeligste lille pige i verden. At komme på besøg i lægens praksis var noget af det mest interessante, hun kunne forestille sig. Her var kanyler og stetoskoper, tykke bøger og et mikroskop, hvis man var heldig. Og her kunne hun se sig selv som voksen.

Milena Penkowa så rigtigt. I dag er hun 31 år gammel, læge, ph.d., super post doc., lektor ved Medicinsk Anatomisk Institut og legatbelønnet hjerneforsker. Senest – i marts 2004 – modtog hun *Johan Quentin og Hustrus Hæderslegat* for sin opdagelse af, at proteinet metallothionein kan hæmme udviklingen af en række alvorlige sygdomme i centralnervesystemet, for eksempel Alzheimers og Parkinsons.

Epileptiske mus

I 1990'erne var forskerne ellers rimeligt enige om, at metallothionein nok ikke spillede nogen væsentlig rolle for noget. En professor i Barcelona var i besiddelse af en helt speciel mus, som manglede det gen, der får almindelige mus til at producere metallothionein. Og det tog musen tilsyneladende ikke skade af. Men i den anden ende af Europa sad Milena Penkowa på Københavns Universitet og var ikke spor overbevist.

– Disse mus var jo raske. Men hvem sagde, at de også kunne klare sig uden metallothionein, hvis de blev syge? Og hvorfor i alverden skulle et næsten uforandret proteinmolekyle være til stede igennem hele evolutionen – fra amøbe til moderne menneske – hvis det bare var ligeegyldigt?

Milena besluttede at udforske sagen til bunds. Hun tog til Barcelona og begyndte at påføre musene hjernesygdomme. De døde på stribe, efterhånden som sklerose, epilepsi og hjerne-læsioner fik deres hjerner til at sygne hen. Men hvis hun gav dem indsprøjtninger med store mængder af metallothionein, fik de det markant bedre. Faktisk blev de raske.

FOTO: HEINE PEDERSEN

I 2001 tog Milena Penkowa sammen med sin spanske kollega patent på et lægemiddel, der kan transportere proteinet ind i hjernen og stoppe den programmerede celledød, og hvis alt går vel, kan man begynde at behandle de første patienter om otte-ni år.

Gødning til hjernen

Hvor måltrettet Milenas hæsblesende karriere end kan forekomme, var det tilfældigheder, som førte hende på sporet af metallothionein. I 1993, da hun netop var startet som student i et hjerneforskningslaboratorium, foreslog en ældre kollega, at hun brugte nogle opløsninger, som stod i køleskabet. En af opløsningerne kunne spore metallothionein, et stof, man ikke vidste meget om dengang. Dermed var fremtiden udstukket for Milena.

– For mig er det nok mere en livsstil end et arbejde at være forsker, siger Milena Penkowa, der betegner sin arbejdsplads, Panum-Instituttet, som ”Danmarks sjoveste legeplads”.

– Det er som en hobby, skægt og fascinerende på én gang. Alle andre organer i kroppen er beskrevet og forstået, men hjernen er stadig fuld af gåder. Derfor bryder jeg mig heller ikke om at spille for meget tid på ting, som ikke har med molekyler og gener og hjernesygdomme at gøre. Jeg vil hellere sidde og ”hyggemikroskopere” end at se fjernsyn om aftenen. Og jeg kan sagtens planlægge foredrag og nye eksperimenter inde i hovedet, mens jeg sidder og siger ja og nej til en sammenkomst.

Milena Penkowa bor på Vesterbro sammen med sin mand, der også er læge. I deres lejlighed har hun indrettet et lille motionscenter, der er en integreret del af hendes forskningsliv. Hver morgen klokken lidt i fem snører hun kondiskoene og bruger en time på konditions- og styrketræning, inden hun sætter sig ind i sin åbne sportsvogn – en MX5 Convertible – og drøner ind til sine formalindryppende hjerner. Hun ved, at hendes arbejdende muskler frigør hormonet IL6, som får hjernen til at danne metallothionein. Og hun ved, at metallothionein har nogenlunde samme virkning på kroppens og hjernens celler, som substrat har på potteplanter. På den måde kan morgens anstrengelser bidrage til, at endnu en gåde løses i laboratoriet på Medicinsk Anatomisk Institut. □

- 26.2.** Københavns Universitet afholder Åbent Hus, hvor fremtidige studerende får mulighed for at opleve uddannelserne på nært hold og få svar på deres mange spørgsmål.
- 27.2.** *McKinsey-prisen* på 10.000 kr. for bedste økonomiske øvelsesbidrag på økonomistudiet i efteråret 2003 tildeles stud.polit. Christian Farø for opgaven *Aktiemarkedets reaktion på patenter*.
- 1.3.** Højproduktive arbejdspladser skal gøre Danmark klar til yderligere globalisering. Det er fokus i en ny tænketank nedsat af regeringen. Blandt medlemmerne er rektor Linda Nielsen. Tænketanken skal afgive rapport i foråret 2005.
- 2.3.** Stud.polit. Philip Bolten Jagd og stud.polit. Peter Martin Larsen, Økonomisk Institut, modtager *Mikael Kristiansen-prisen* på 75.000 kr. De skal begge videreudanne sig på London School of Economics.
- 4.3.** Hver fjerde 15-årige danske pige er for tyk, mens tallet for drenge på samme alder er hver syvende. Kun Portugal og USA har flere overvægtige blandt 15-årige piger end Danmark. Det viser en undersøgelse af skolebørns sundhed og trivsel, som lektor Pernille Due og professor Bjørn E. Holstein, Institut for Folkesundhedsvidenskab, har foretaget som led i et internationalt projekt under verdenssundhedsorganisationen WHO.
- 8.3.** Lektor Milena Penkowa, Medicinsk Anatomisk Institut, modtager et hæderslegat på 125.000 kr. fra *Grosserer Johan Quentin og Hustrus Legat* for sin forskning i hjernens sygdomme. Se side 10.
- 9.3.** ”Det er absurd, at politikerne har hævet straffesatserne for at vise, at man slår hårdt ned på kriminalitet. Længere straffe giver nemlig en forøgelse af kriminaliteten på længere sigt på grund af forholdene i fængslerne, som stiller folk i en dårlig social position, når de kommer ud.” Professor, dekan Vagn Greve, Det Juridiske Fakultet, i et interview til *Nordjyske Stiftstidende*.
- 12.3.** Danskerne er Europas lykkeligste folk. Det viser en undersøgelse foretaget af professor Peter Gundelach, Sociologisk Institut. Se side 24.

FOTO: HEINE PEDERSEN

- 15.3.** For første gang siden planten kom til haven i 1973 blomstrer *Aloe suzannae* – en slægtning til den mere kendte *Aloe vera*-plante. Selvfølgelig blomsterstanden er på næsten fire meter, og standen bærer cirka 1.000 blomster, der springer ud om natten. Blomsten er stærkt truet i sit oprindelige miljø – det sydlige Madagaskar – hvor der i dag kun er omkring fem eksemplarer tilbage.

En maskeret bankrøver, der overstrækker sit knæ, når han går. Den observation satte gang i Antropologisk Laboratoriums forskning i gangarter. I foråret modtog laboratoriet penge fra de bankansatte.

Genkendt på gangen

– Hvem kender ikke til det med, at man kan høre, hvem der kommer gående ude på gangen – alene på skridtene? Vores måde at gå på er helt individuel, og derfor kan det også bruges til genkendelse, siger Niels Lynnerup fra Antropologisk Laboratorium ved Retsmedicinsk Institut.

Og det var netop det, der skete for den maskerede gerningsmand, som under et røveri mod en bank i Ålsgårde dræbte en mand. Morderens gang var så speciel, at Niels Lynnerup under retssagen sandsynliggjorde, at manden på videooptagelserne fra banken og politiets mistænkte var den samme.

I foråret fik Niels Lynnerup og hans kollega Erik B. Simonen fra Medicinsk Anatomisk Institut så en halv million kroner til at blive klogere på gangarter – fra blandt andet Finansforbundet, en fagforening af bankansatte. Den halve million er blevet brugt til at ansætte en seniorforsker, og nu er en ph.d.-studerende også kommet til.

Grauballemanden

Men tilbage til begyndelsen, bankrøveriet i Ålsgårde, hvor politiet henvendte sig til Antropologisk Laboratorium med en række digitale videooptagelser af morderen. Politiet ville gerne have hjælp til at beskrive mandens fysik. Banken havde flere optagelser af de maskerede gerningsmænd og fra flere vinkler. Men traditionelle metoder med opmålinger og beregninger førte ikke rigtig noget med sig.

– Så kom jeg i tanke om en specialist, Jens Vedel, der en måned forinden havde lavet en model af Grauballemanden ud fra det, man kalder fotogrammetri: en masse digitale fotografier, som man via et computerprogram skaber en tredimensionel figur af. Og det lykkedes os faktisk at skabe en ret præcis model af morderens skulderbredde, højde etc. – med en gennemsnitlig afvigelse fra den nu dømte på kun seks millimeter. Samtidig analyserede vi morderens måde at gå på og opdagede, at den var ret speciel. Og da politiet havde en

VIDEO-OPTAGELSER FRA STORMAGASINET, HVOR SVERIGES UDENRIGSMINISTER ANNA LINDH BLEV MYRDET: MIJAILO MIJAILOVIC'S ENE SKULDER HÆNGER LIDT. FOTO: POLFOTO

gruppe af mistænkte kunne vi så sammenligne både gangarten og fremtoningen med dem fra optagelserne.

Samme type viden brugte Niels Lynnerup i Anna Lindhsagen, hvor den nu dømte morder ikke havde nogen særlig karakteristisk gang, men hvor en let hængende skulder var med til at sandsynliggøre, at manden på videoen fra stormagasinet og den mistænkte var den samme.

Gakket gangart

Ganganalyserne er helt afhængige af nogle gode digitale optagelser fra flere kameravinkler, og at der er computerkraft til at sammenholde de mange indhentede data. Men kan man ikke forestille sig, at bankrøverne bare begynder at gå gakket foran overvågningskameraerne?

– Tjah, man kan jo sige, at dengang man begyndte på videoovervågning, tog bankrøverne bare elefanthuer på. Men jeg tror alligevel, at der i en så stresset situation som et bankrøveri skal meget til, før man også husker at gå på en unormal måde. Og jeg tror også, at vi alligevel vil være i stand til at sandsynliggøre, om en mistænkt ville kunne gå på den måde – alene ud fra kroppen.

Gangforskningsprojektet er blevet et samarbejdsområde mellem Retsmedicinsk Institut og Medicinsk Anatomisk Institut, og i kælderen bliver der flittigt lavet studier i ganglaboratoriet. Her ” aflæses ” forsøgspersonernes gang via kameraer. Og noget tyder på, at især knæets måde at strække og bøje sig på afslører, hvem vi er.

Med hjælp fra Det Sundhedsvidenskabelige Fakultets statistikere skal forskerne nu til at analysere serier af data, der strækker sig over tid. Meningen er at finde ud af, hvor stor forskel, der er på vores måde at gå på – hvor meget eller hvor lidt vi ligner hinanden, når vi går.

– Der er mange perspektiver i det her, også inden for genoptræning og diagnosticering af sygdomme. Jeg læste for eksempel for nylig, at mennesker, der er på vej ind i en depression, begynder at gå langsommere og tungere, før de selv er klar over, hvad det er, der sker med dem. Dér kunne optagelser komme ind, fortæller han.

Men indtil videre havner masser af optagelser af uopklarede bankrøverier på Niels Lynnerups bord – også fra Norge.

– Vi er, så vidt jeg kan se, ret alene med netop denne type ekspertise i Norden. □

15.3. Det Juridiske Fakultet afholder en stor høring, hvor medarbejderne diskuterer med de studerende, af-tagerne og deltidlærerne, hvordan fremtidige jurastuderende skal uddannes.

17.3. ”Indførelsen af ny informationsteknologi fører i mange tilfælde til større offentlige omkostninger og mindre effektivitet. Årsagen er formentlig, at informationsteknologien er så tiltrækkende, at man helt glemmer at vurdere, om den kan betale sig.” Lektor Georg Strøm, Datalogisk Institut, i en kronik i *Jyllands-Posten*.

19.3. Professorerne Jes Olesen og professor Olaf B. Paulson, Klinisk Institut for Neurofag og Psykiatri, modtager *Mogens Fogs Ærespris* og modtager hver 100.000 kr. som anerkendelse for deres store indsats for dansk neurologi.

19.3. Akademikernes Centralorganisations formand, Sine Sunesen, holder festtalen ved translokationen for juristerne. Her understreger hun, at et videnssamfund er baseret på andet og mere end naturvidenskabelige og tekniske nyskabelser, og at det også bygger på gennemsigtighed, retssikkerhed, god borgerservice og helhedstænkning.

24.3. Rektor Linda Nielsen er blandt de 22 indbudte topfolk fra dansk erhvervsliv, forskning og uddannelse, som, inviteret af statsminister Anders Fogh Rasmussen deltager i et tre timer langt møde på Marienborg, hvor især spørgsmålet om globaliseringens konsekvenser for danske arbejdspladser bliver drøftet.

24.3. Fire jurastuderende fra Københavns Universitet vinder sølv i en international konkurrence om det bedste indlæg i en fiktiv retssag. De fire, Anne Kjær, Aini Tajuddin, Anders Aagaard og Jimmy Scavenius Lang, tabte knebent til et hold fra Stockholms universitet i konkurrencen ved EF-Domstolen i Luxembourg.

26.3. Lutherske og romersk-katolske teologer mødes på Det Teologiske Fakultet for at drøfte centrale spørgsmål, der skiller de to kirker.

FOTO: GEOLOGISK MUSEUM

25.3. En kopi af skelettet af en Mamenchisaurus – et af de største landlevende dyr nogensinde – er indtil 22.7. opstillet foran Geologisk Museum. Fra snude til halespids måler skelettet 22 meter, heraf er de 11 meter hals.

En forårsdag med godt lys gjorde geolog Jesper Milán et storslået fund på stranden ved Hasle.

FOTO: HEINE PEDERSEN

Danmarks første dinosaurfodspor

Engang i fortiden gik to dinosaurer rundt ved Hasle på Bornholm. Mens resten af Danmark var dækket af hav, og Bornholm lå på en kystzone, der strakte sig fra Skåne til et sted i Polen, satte dyrene deres fodspor på en mudret flodslette.

Cirka 170 millioner år senere finder en geolog fra Københavns Universitet sporene på stranden ud for en gammel lergrav. Eller rettere: Jesper Milán finder aftryk af aftrykkene, for sand skyllede i sin tid hen over mudderet, lagde sig i aftrykkene og blev siden til sandsten, presset sammen af andre lag af ler og sand ovenpå. Og da bornholmerne så fik brug for ler, udgravede de lerlagene, men smed lagene af sandsten væk eller brugte dem til andre formål.

– Nogle af sandstensblokkene blev dumpet på stranden ud for lergraven, men mange af dem er blevet brugt til udvidelsen af Rønne havn. Sådan går det jo, siger Jesper Milán, der nu er ph.d.-studerende.

En ekstra tur

Det var i maj, Jesper Milán fandt sporene. Han underviste på

et feltkursus, og under en pause gik han en tur på stranden.

– Jeg vidste godt, at der var en chance for at finde spor i sandstensblokkene, fordi der før var blevet fundet aftryk af planter og kogler. Lyset var helt rigtigt

den dag, så jeg fik ret hurtigt øje på et aftryk, der havde fem karakteristiske tæer. Der fik jeg et sus af adrenalin. Så gik jeg en lang tur på stranden, før jeg vendte tilbage og kiggede én gang til; jeg var bange for, at det var ønsketænkning, fortæller han.

Derefter ringede Jesper Milán rundt til kolleger og til kæresten, der også er palæontolog – men som ikke var så nem at imponere med fundet, fordi hun er fra Tyskland, hvor der er fundet masser af forstenede dinosaurfodspor.

Og så blev de tonstunge sandstensblokke ellers fragtet med en vognmand til København og Geologisk Museums forgård, hvor Jesper Milán og hans vejleder, nu pensioneret geologilektor Richard Bromley gik i gang med at nærstudere fundet. Det ene fodspor på 70 centimeter vidste de med det samme stammede fra en sauropod, også kaldet en langhals, på cirka 20 meter. Det andet fodspor stammede sandsynligvis fra en af de pansrede dinosaurer.

Men under alle omstændigheder blev fundet af Danmarks første aftryk af dinosaurfodspor fejret med både øl og cham-

pagne på Geologisk Institut.

For godt nok har man tidligere fundet to tænder fra dinosaurer og enkelte forstenede knoglestykker på Bornholm, men Jesper Miláns fund placerede dyrene med næsten nøjagtig geografisk præcision: her havde de vandret omkring i al deres fysiske pragt i juratiden.

En drengedrøm

Jesper Miláns interesse for fortidens spor er ikke ny.

– Min far er biologilærer, og siden jeg var barn, er jeg blevet slæbt med ud for at finde fossiler på Røsnæs,

hvor vi kommer fra. Og jeg har altid været fascineret af fortidens dyreliv, så det med dinosaurerne er nok lidt en gammel drengedrøm.

At dinosaurer er noget helt specielt og fascinerende, vidner pressens og befolkningens store interesse for Jesper Miláns fund også om.

– Hvis man vil være kendt, skal man bare beskæftige sig med dinosaurer. På den måde er det et taknemmeligt emne, griner Jesper Milán, som mener, at fascinationen af dyrene måske kommer af, at de ikke ligner moderne dyr.

– Men faktisk er fugle en videreudvikling af rovdinosaurerne. Det ved man ud fra fund af forstenede skeletter med fjer.

Jesper Milán har tilbragt masser af tid med at fortælle om dinosaurer og deres spor i både artikler, interview og foredrag, for han kan lide at formidle sin viden.

Men måske tager han den med sig til udlandet en dag, for som en af Danmarks tre eneste formelle dinosaureksperter kan han godt forestille sig at skulle til for eksempel Portugal for at få et job. Det land er blandt andet velsignet med nogle af verdens længste og bedst bevarede serier af dinosaurspor. Noget man ikke skal gøre sig håb om at finde i Danmark, for de rigtige lag er ikke blottet over så store flader herhjemme.

Men selvom Jesper Milán har gjort spændende fund i udlandet, er sporene i Danmark det største:

– Dét fund taler til min nationale stolthed. □

13.4. Lektor Keld Zeruneith, Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab, modtager *Søren Gyldendal Prisen* for 2004 på 150.000 kr.

23.4. Rektor Linda Nielsen overrækker i festsalen *Sønningprisen* til billedkunstneren Mona Hatoum. Se side 40.

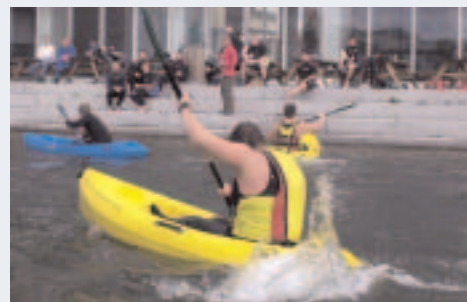

FOTO: CHARLOTTE MUNCK

24.4. Det Humanistiske Fakultet afholder den årlige *Humaniorafestival* med temaer som blandt andre kelterne, det danske sprog – og sejlads i kanalen.

26.4. En dansk forskergruppe ledet af professor Søren Buus, Institut for Medicinsk Mikrobiologi og Immunologi, vinder ved en international licitation knap 4 millioner dollars, cirka 24 millioner danske kr., fra det amerikanske *National Institute of Health* til forskning i immunsystemets funktioner. Formålet er at udvikle vacciner mod og metoder til helbredelse af infektionssygdomme.

27.4. Satsningsområdet *BioCampus* afholder offentlig konference om *Ansvarlig Bioteknologi*.

29.4. De to unge forskere Eske Willerslev og Anders Johannes Hansen, Biologisk Institut, modtager *Diplomprisen* fra *Brødrene Hartmanns Fond*. "De forventes at ville præstere en værdifuld indsats inden for det danske samfund," hedder det i motivationen fra *Brødrene Hartmanns Fond*. De to forskere har sat nye standarder for dna-undersøgelser.

1.5. Den amerikanske *Juvenile Diabetes Research Foundation International* bevilger tre millioner kr. til et diabetes-forskningsprojekt, ledet af lektor Jens Høiriis Nielsen, Institut for Medicinsk Biokemi og Genetik, der skal undersøge proteinet TFF-3.

4.5. Et forskerhold ledet af forskningslektor Anja Jensen, Institut for Medicinsk Mikrobiologi og Immunologi, opdager et protein, der forbindes med alvorlig malaria hos børn. Opdagelsen kan være udgangspunkt for udvikling af en global vaccine mod malaria.

4.5. Et universitetsstudium kan føre til mange ting. Det viser et portræt af seks kandidater i biologi fra Københavns Universitet. I 1992 dannede de seks nyslåede biologistuderende en læsegruppe. Nu, 12 år efter, ses de stadig. Alle blev kandidater i årene 1999 og 2000, men er endt vidt forskellige steder. Én har været marinbiolog ved Danmarks Miljøundersøgelser, men søger nu en ph.d.-stilling. Én har studeret aber i Nairobi, én arbejder med kliniske forsøg på Nycomed, én har netop deltaget i

FOTO: HEINE PEDERSEN

Nano-nærbillede af menneskeknoglen

Forskningsadjunkt Tue Hassenkam fra Nano-Science Center er gået tættere på menneskeknoglen end nogen før ham. Faktisk så tæt, at han kan se molekylerne. Og det glæder lægeverdenen sig over.

Det ligner en meget lille stump sytråd, som det ligger dér på glasset. Men det er en lillebitte flig af en menneskeknogle. Putter man det i et såkaldt Atomic Force-mikroskop, dukker der et mærkeligt, brunligt virvar op på den tilhørende computerskærm: rillede overflader og lange, tynde rør.

– Det billede her viser fem mikrometer af knoglestykket. Det svarer til en tyvendedel af et menneskehårs bredde. Når man kommer endnu tættere på, kan man se de enkelte molekyler og hvordan, de ligger struktureret og holdes sammen. Det fortæller os noget om, hvordan knoglerne er bygget op, siger forskningsadjunkt Tue Hassenkam fra Nano-Science Center og peger på skærmen.

Kvalitet af knoglerne

Det var under et års ophold på University of California i USA,

at fysiker Tue Hassenkam fik den idé fra en amerikansk professor at lave et billede af en knogle. Forskeren mente, at lægerne vidste meget om mængden af knogler, men mindre om kvaliteten af knoglerne i forbindelse med knoglesygdomme. Derfor gik Tue Hassenkam i kast med projektet og stod til sidst med et nærbillede.

– Det kom faktisk bag på mig, at det slet ikke var forsøgt før, for det er relativt nemt at få frem, hvis man altså har sådan et mikroskop. Men måske skulle

der en nanoforsker til, før ideen opstod, siger Tue Hassenkam.

Han er begejstret for den måde, nanoforskningen fører felter af eksisterende viden inden for biologi, matematik, fysik og kemi sammen – og for mikroskopet, som er en historie i sig selv: Den føler sig frem på genstanden ved, at en lillebitte spids på en vippearms bliver slæbt hen over knoglen. Vippearms bevægelser registrerer knoglens højdedrag og dale, hvilket så igen fremgår af et billede på computerskærmen.

International begejstring

Tue Hassenkams nærbillede af menneskeknoglen er blevet modtaget med international begejstring i lægeverdenen, fordi det kan give nye muligheder for at forstå, hvad der sker med skelettet, når det rammes af knogleskørhed, osteoporose.

– Over de næste tre år skal vi finde ud af at sammenligne

normale knogler med knogler ramt af osteoporose for at finde ud af, hvad der adskiller dem i opbygningen. Og vi skal prøve at "hive" lidt i molekylerne for at se, hvordan bindingerne fungerer.

– Jeg synes da personligt, det er fantastisk, hvis vi kan være med til bidrage på det her felt. Måske kommer det ikke til at betyde, at knoglesygdomme kan kureres, men måske kan det føre til bedre behandlingsmetoder, siger forskningsadjunkten. □

Ny nanobølge

Statsministeren og videnskabsministeren var med, da Nano-Science Center udvidede sin satsning. Med nye laboratorier og ny ekspertise fra Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet fik centret styrket den såkaldte bio-nanoteknologi, hvor perspektiverne er mange: Fra mere effektive vaskemidler til landvindinger inden for udviklingen af lægemidler.

Thomas Bjørnholm, leder af Nano-Science Center, nævner som eksempel t-cellerne. De er immunsystemets biologiske minibusser, der kan bruges til at transportere "nanoskopiske selvmordspilote" ud til kræftsvulster.

– Vi har set, at kræftceller dør som fluer, når vi udløser disse partikelbomber. Der er stadig langt igen, før vi kan hjælpe patienter. Men det er helt sikkert, at vi aldrig var nået så hurtigt så langt, som vi trods alt er, uden den tværfaglighed, der kendetegner vores center: Partiklerne udløses gennem en meget fysisk mekanisme, de dekoreres med kemiske metoder og bæres frem i biologiske busser, siger Thomas Bjørnholm. □

Melodi Grand Prix og er arbejdssøgende, én er ph.d.-studerende ved Danmarks Fiskeriundersøgelser om to måneder, og én arbejder med regler for transport af farligt gods i Beredskabsstyrelsen, skriver *Berlingske Tidende*.

- 5.5.** "Kronprinsbrylluppet den 14. maj er en enestående historisk begivenhed, for ikke siden 1743 er en kronprins blevet gift i København. Dengang var det den senere Frederik den 5., som blev gift." Lektor og ekspert i kongehuset Claus Bjørn, Saxo-Instituttet, i *MetroXpress*.
- 5.-6.5.** Center for Afrikastudier afholder i samarbejde med Dansk Institut for Internationale Studier og Dansk Institut for Menneskerettigheder det akademiske symposium *The Rwandan Genocide of 1994: Lessons Learned, Lessons Still To Learn* for at markere 10-året for folkemordet i Rwanda.
- 10.5.** Rektor Linda Nielsen, prorektor Jørgen Olsen og lederen af Det Internationale Kontor, John E. Andersen, overrækker på Amalienborg Københavns Universitets bryllupsgave, *The Crown Princess Mary Scholarship*, til det kommende kronprinsepår. Se side 42.
- 10.5.** Niels Bohr Institutet og Danmarks Meteorologiske Institut (DMI) underskriver en samarbejdsaftale om styrkelse af forskning og uddannelse inden for meteorologi, luftmiljø, klima, oceanografi og rumforskning. Niels Bohr Institutet bidrager med grundforskning inden for områderne, mens DMI's forskning og udvikling har et mere operationelt sigte.
- 10.5.** "Den nye kommunalreform er endnu et led i svækkelsen af det lokale, repræsentative demokrati." Professor Tim Knudsen, Institut for Statskundskab, i en kronik i *Kristeligt Dagblad*.
- 10.-14.5.** Asien Afdelingen ved Institut for Tværkulturelle og Regionale Studier afholder sammen med NIAS – Nordisk Institut for Asien Studier en international konference om de over 34 millioner kinesere, som bor uden for Kina. Flere end 90 internationale forskere fra hele verden deltager i konferencen, der fremhæver, hvordan den kinesiske migration er medvirkende til at ændre både den globale økonomi såvel som det globale arbejdsmarked.
- 11.5.** Det er vigtigt, at skolebørn tilhører én bestemt skoleklasse, for det betyder, at børnene udvikler sig til sociale, ansvarlige og modstandsdygtige mennesker. Det er konklusionen i undersøgelsen *Den vordende demokrat – en undersøgelse af skoleklasser som demokratisk lærested*. Forskergruppen bag undersøgelsen er ledet af professor Bo Jacobsen, Sociologisk Institut.
- 13.5.** Universitetsflaget på hovedbygningen på Frue Plads godkendes af rektor, efter at flere forskellige udformninger har været afprøvet. Flaget er 3 meter højt og 4,5 meter bredt og er hejst dag og nat, undtagen på dage, hvor der flages med Dannebrog.

FOTO: HEINE PEDERSEN

Detektiven, der kom ind fra kulden

Professor Dorthe Dahl-Jensen afslører fortidens klima. Midlet er en tre kilometer lang iskerne fra Grønland.

Professor i glaciologi Dorthe Dahl-Jensen skal købe et videobånd på vej hjem fra arbejde. Ikke fordi hun skal hjem og optage aftenens DR2-temaaften om hende selv og NGRIP-projektet, men fordi hendes femårige datter skal medvirke i et børneprogram.

Den samme beskedenhed går igen, når hun fortæller om sin rolle som leder af NGRIP-projektet, om sin optagelse i Kraks Blå Bog og om sig selv som rollemodel for unge kvinder, der vælger at studere glaciologi: sne, is og gletschere.

Isens hemmelighed

Dorthe Dahl-Jensen har været leder af NGRIP-projektet, siden forskerne begyndte udboringen af den over tre kilometer lange iskerne i Nordgrønland i 1995. I sommer hentede de den sidste bid af iskernen op fra dybet. Derefter pakkede de lejren sammen og sendte alle snescooterne, lastbilerne og de midlertidige bygninger hjem til København.

– Det er ligesom at være detektiv. Når man får den blanke iskerne op, kan man ingenting se, men så tager vi prøver og analyserer dem, og så kan vi langsomt aflure isens hemmeligheder og se, hvordan klimaet har været tilbage i tiden.

Hvert år aflejres der sne på Grønlands indlandsis. Sneen

presses sammen og fryser til is i lag, som var det årringe i et træ. Islagene gemmer på historien om fortidens klima, og det er netop det, der fascinerer Dorthe Dahl-Jensen.

Hvis Dorthe Dahl-Jensen er en detektiv, er det en meget gammel sag, hun efterforsker. For isen i bunden af iskernen er mere end 115.000 år gammel. Det er omkring det tidspunkt, hvor den forrige varme periode – mellemistid – var ved at slutte, og den sidste istid skulle til at begynde.

Men på trods af bevismaterialets alder blev sagen opklaret af Dorthe Dahl-Jensen og hendes kolleger:

De har analyseret iskernen i bidder af fem centimeter og kan nu tegne en kurve over temperaturen i atmosfæren i løbet af de 125.000 år. Kurven viser, at overgangen fra mellemistiden til istiden foregik over meget lang tid. Faktisk 5.000 år.

– Så vi kan konkludere, at mellemistider slutter stille og roligt. Med den erfaring kan vi udelukke, at den næste istid er lige på trapperne, fortæller Dorthe Dahl-Jensen.

Hun er forsker med stort F. Men med NGRIP-projektet fulgte også rollen som leder af det store internationale forsker-team:

– Når vi er i felten, svarer lederrollen lidt til at være kaptajn på et skib. Dagligdagen bliver mere intens, og konflikter kan opleves voldsommere, end hvis man er hjemme på sit kontor. Så er det vigtigt, at der er en, der tager beslutningerne, fortæller hun.

Smilet når op i øjenkrogen, og man tror hende, når hun siger, at problemer plejer at blive løst på fredelig vis.

Dansk sommer

Det er længe siden, isforskeren har oplevet en dansk sommer, for i de sidste ti år har hun været på Grønland i juni, juli og august. Hendes mand, Jørgen Peder Steffensen, som også er glaciolog og en del af teamet, har været med. Det samme har deres fire børn mellem 5 og 19 år. Ægteparret skiftedes til at lede teamet på isen og til at passe børn i Kangerlussuaq.

– Vi har også altid haft vores studerende med. Det har været et meget stærkt princip: de studerende først. Det får dem til at føle en begejstring for faget, fortæller Dorthe Dahl-Jensen.

Hun er stolt af de studerende:

– Jeg er især glad for, at der er så mange kvinder, der studerer glaciologi. Halvdelen af de studerende er kvinder, og det er ualmindeligt inden for naturvidenskab.

Hun indrømmer, at hun nok var rollemodel for andre i begyndelsen af sin karriere.

– Men i dag er de kvindelige studerende i lige så høj grad rollemodeller for de kommende studerende. Og så kommer der flere til.

Nye borerer

NGRIP-projektet er afsluttet nu efter 10 års arbejde. Men det er ikke vemod, der præger Dorthe Dahl-Jensen:

– Nej, for vi har i rigt mål opnået det, vi ville. Faktisk mere end vi forventede.

Dorthe Dahl-Jensen og hendes kolleger fra Niels Bohr Institutet er da også allerede i gang med de næste iskerneprojekter. Netop nu planlægger de en ny boring på Grønland. De vil forsøge at få is fra den forrige istid. □

14.5. Ansatte på Københavns Universitet med deres daglige gang i Indre By kan følge kronprinssebrylluppet på nærmeste hold fra vinduerne i deres kontorer. Kun med gyldigt id-kort er det dog muligt at komme forbi politiets afspærringer i dagens anledning. Al undervisning i området er aflyst, så de studerende må følge begivenheden hjemme foran fjernsynet.

FOTO: PETE BURKE

14.-15.5. Resultater af empirisk og teoretisk bevidsthedsforskning præsenteres og diskuteres på konferencen *Consciousness: Empirical Findings and Philosophical Interpretations*, afholdt i samarbejde med *Selskabet for Filosofi og Psykologi* og støttet af satsningsområdet *Krop og Bevidsthed*.

24.5. Center for Afrikastudier og Institut for Internationale Studier markerer 10-året for det første demokratiske valg i Sydafrika med en konference om nutidens sydafrikanske samfund og internationale relationer.

25.5. Geologer fra Københavns Universitet foretager i samarbejde med forskere og studerende fra Aarhus Universitet samt soldater fra Skive kaserne, bombesprængninger tværs over Jylland samt fra skibe i Århus Bugt og Nordsøen for at måle lydbølgerne og dermed få mere viden om fortidens vulkanske aktivitet og finde nye olieforekomster.

25.5. Det Teologiske Fakultet producerer en radiomontage, som skal udbrede kendskabet til fakultetets virke. En cd med montagen er sendt ud til alle landets lokalradioer med det mål at kapre flere studerende.

26.5. Professor Thomas Söderqvist, Institut for Folkesundhedsvidenskab, modtager *Generalkonsul Ernst Carlsens Ærespris 2004* på 60.000 kr. for sit store arbejde med at opbygge Medicinsk Museum – med medicinhistorisk forskning, samlinger og udstillinger.

27.5. Professor Thomas Bredsdorff, Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab, holder aftrædelsesforelæsning efter 40 år på universitetet.

30.5. Professor Kirsten Ketscher, Det Juridiske Fakultet, modtager *Vanførefondets Forskningspris* på 50.000 kr. for at have opstillet en række handicapretlige grundprincipper.

30.5. Den forhistoriske fugl *Archaeopteryx* har siden begyndelsen af 1900-tallet haft officiel status som den tidligste egentlige fugl. Nu har blandt andre zoolog Per Christiansen, Zoologisk Museum, ved

2004 var et turbulent år for institutleder Ingolf Thuesen og Carsten Niebuhr Afdelingen ved Institut for Tværkulturelle og Regionale Studier. Året bød på en UNESCO-invitation, planlægningen af en verdensudstilling – og et overfald.

Europa begynder i Irak

Ingolf Thuesen er en stilfærdig, 52-årig lektor i arkæologi; en mand, der interesserer sig for sumerisk keramik og tidlig urbanisering i Vestasien. Men hvis man søger efter ham på Google, får man 645 hits. Hans arbejdsplads, Carsten Niebuhr Afdelingen, giver over 1.000. Hvorfor så mange?

Blandt andet fordi Ingolf Thuesen er den danske arkæolog, der har størst erfaring med udgravninger i et af verdens brændpunkter, Irak. I 2004 var han i Irak fire gange; én gang på invitation fra UNESCO. Han skulle deltage i planlægningen af, hvordan den irakiske kulturarv bedst beskyttes og bevares for eftertiden og inspicere skaderne på det irakiske nationalmuseum. De var heldigvis langt mindre omfattende end først rapporteret.

– Langt værre ser det ud ude på landet, hvor plyndringer og militære aktioner går hårdt ud over Iraks oldtidsruiner, blandt andet det ældgamle Samarra, der var centrum i det abbasidiske verdensrige. Her går meget tabt for eftertiden, fordi man aldrig vil få mulighed for at beskrive genstandene eller forstå deres betydning, når de ødelægges eller fjernes fra deres sammenhæng, siger Ingolf Thuesen.

Nimruds guld

Efter UNESCO-rejsen har Ingolf Thuesen været på tre besøg hos de irakiske myndigheder for at planlægge en enestående vandredstilling, ”The Gold of Nimrud”, som forhåbentlig også når til Danmark. De 40 kilo guld – over 600 genstande i en fabelagtig kunstnerisk udførelse – tilhørte dronning Yaba, der levede i den assyriske hovedstad Nimrud for 1.500 år siden. Hendes urørte grav blev åbnet af en irakisk arkæolog umiddelbart før den første golfkrig og indholdet gemt af vejen under centralbanken i Bagdad, så det er først nu – efter 1.500 års glemsel og 15 år bag lås og slå – at Nimruds guld omsider kan vises frem.

– Vi håber, at udstillingen kan få verdens øjne op for Iraks meget store kulturhistoriske bidrag til verdenshistorien, siger Ingolf Thuesen.

– Den europæiske kultur starter ikke i det gamle Grækenland, men snarere i Irak og Mellemøsten. Det var i de gamle flodrigter omkring Eufkrat og Tigris, at de første kendte civilisationer, den tidlige bondekultur, de første bysamfund, centraladministrationen, skrivekunsten og de første imperier opstod. Hele grundlaget for den politiske og sociale organisation, vi lever under i dag, er oprindelig udviklet i Irak for 5.000-7.000 år siden.

INGOLF THUESEN OG ET 200.000 ÅR GAMMELT REDSKAB FRA JORDAN. FOTO: HEINE PEDERSEN

Fra løjerlig til trendy

Ingolf Thuesens brændende interesse for Irak stammer fra dengang, han som ung blev inviteret til Israel og Palæstina af sin storebror. Da han kom tilbage til Danmark, meldte han sig ind på Orientalisk Arkæologi – et løjerligt, lille studium, der fik to nye studerende om året. Siden er universitetets mellemøststudier vokset eksplosivt og har fået en helt anden pondus og rolle i samfundet.

– I dag er det helt okay at læse arabisk eller kinesisk, fordi det er i Mellemøsten og Asien, at de store nye eksportmarkeder og vækstområder findes. Mellemøsten er vigtig for os, ikke bare på grund af olien og vores fælles kulturelle rødder, men også fordi krig og demografiske bevægelser har givet os en nydansk befolkningsgruppe med mellemøstlig baggrund. Der er behov for mennesker med akademisk viden og personlig erfaring fra de mellemøstlige lande og kulturer, forklarer han.

Det er derfor, Carsten Niebuhr Afdelingen rådgiver erhvervslivet i mellemøstspørgsmål, og det er derfor, afdelingen i 2004 blev bedt om at arrangere et debatmøde mellem de nydanske imamer og integrationsminister Bertel Haarder.

Flest Google-hits har Ingolf Thuesen dog fået for sine reaktioner på det overfald, som en af hans ansatte blev udsat for i efteråret 2004 efter at have reciteret koranvers i sin undervisning. Selvom den ulykkelige episode endnu ikke er opklaret, har Ingolf Thuesen stillet sig i spidsen for en tværfaglig konference om ytringsfrihed og tolerance på universitetet.

– Retten til at tale, tænke og forske frit er universitetets grundsten, siger Ingolf Thuesen. □

undersøgelser af det 150 millioner år gamle fossil fastslået, at Archaeopteryx havde fjer på kroppen. Det er aldrig før blevet bevist, men blot blevet taget for givet.

- 1.6. Københavns Universitet fylder 525 år.
- 1.6. Juraprofessor Eva Smith udnævnes til æresprofessor ved Lunds universitet.
- 9.6. De første mastere i Konfliktmægling udklækkes fra Det Juridiske Fakultet.
- 2.6. Forstenede fodaftryk fra dinosaurer er for første gang fundet i Danmark, nærmere bestemt på Bornholm, og ankommer til Geologisk Museum. Se side 14.
- 18.6. Ph.d.-studerende og cand.polit. Steen Winther Blindum, Økonomisk Institut, modtager *Tuborg-fondets Erhvervsøkonomiske Pris* på 150.000 kr. til videreuddannelse ved Princeton University, USA.
- 18.6. Geografisk Institut modtager, sammen med Arkitekt-skolen i Aarhus og Den Kongelige Veterinære Landbohøjskole, 25 millioner kr. fra *Fonden Realdania* til oprettelse af *Center for Strategiske Bystudier – Realdania Forskning*. Forskningscenteret får til opgave at se på byernes udvikling, ledelse og kvalitet i et tværfagligt perspektiv.
- 19.6. "Værdierne i den kommende europæiske forfatning omfatter velfærd, ligestilling, demokrati, værdighed og tolerance - værdier, som man ikke finder i den danske grundlov. Derfor er forfatningen faktisk en forbedring af danskernes rettigheder." Lektor Marlene Wind, Institut for Statskundskab, i *Politiken*.

FOTO: POUL KRARUP

- 26.6. Regentparret besøger Arktisk Station under deres rundrejse i Grønland. Dekan Henrik Jeppesen, Det Naturvidenskabelige Fakultet, byder velkommen.
- 1.7. I hele juli viser Helsingør Hovedbibliotek en lærerig udstilling om Iraks kulturarv bestående af fotos, tekstplancher og kopier af kulturgendstande. Udstillingen er tilrettelagt af en gruppe studerende fra Carsten Niebuhr Afdelingen.
- 1.7. Det nye *Biofysikcenter* på Københavns Universitet åbner med støtte fra *Villum Kann Rasmussen Fonden*. På *Biofysikcenteret*, der ledes af professor Mogens Høgh Jensen, Niels Bohr Institutet, skal forskere fra Københavns Universitet, Aalborg Universitet og Syddansk Universitet forske i, hvordan celler opfører sig og kommunikerer.

Jensen på retur

Det er stadig det mest almindelige efternavn i Danmark, men på bare 10 år er der 30.000 færre, der hedder Jensen.

Det konkluderede navneforsker Michael Lerche Nielsen i efteråret med frisk talmateriale fra cpr-registret i hånden. Det er første gang i 20 år, at Afdeling for Navneforskning ved Nordisk Forskningsinstitut har fået mulighed for at nærstudere samtlige navne på danskerne, og talmaterialet vil give forskerne masser af arbejde i de kommende år. Men i første omgang tyder noget altså på, at de gammeldags 'sen'-efternavne, som mange af os bærer, ikke hører til blandt de mest populære.

– Men selvom man kan være bekymret for Jensens fremtid, tror jeg ikke på, at navnet vil uddø. I stedet kan man overveje, om ikke navnet på et tidspunkt går hen og bliver ”in” – fordi det så er blevet mere sjældent, og fordi vi alligevel er meget bevidste om vores kulturarv, siger Michael Lerche Nielsen.

De danske navnes udvikling kommer ikke bag på forskerne:

– Nogle af vores forventninger viser sig at holde stik. For eksempel at kvinder i højere grad tager mandens navn end omvendt, og at de ”fine” navne er i høj kurs, når ægtefolk vælger fælles navn. Samtidig får mange børn i disse år bindestreksnavne, som må forudsiges at blive en plage senere: Hvad gør Jensen-Wulff, når hun skal navngive sit barn med Søndergård-Møller? spørger navneforskeren.

Potentiale for debat

Undersøgelsen er en udløber af arbejdet i regeringens navnelovsudvalg, som Michael Lerche Nielsen er medlem af, og som er kommet med forslag til en ny navnelov. For eksempel foreslår udvalget, at ugifte samlevende skal kunne tage hinandens efternavn; at mellemnavne kan blive til efternavne, og at man nu skal kunne kalde sig for eksempel Jensdatter efter sin far – hvilket er en almindelig praksis blandt islændinge, russere og arabere.

Samtidig ser udvalget gerne, at de efternavne, som bæres af mere end 1.000 mennesker, skal kunne bruges af alle. Det skal ikke mindst gøre det nemmere at være indvandrer i Danmark, hvor ansøgere med eksotiske efternavne kun sjældent når så langt som til første jobsamtale. I så fald kunne Jensen være en mulighed. Det er der knap 300.000 danskere, der hedder i dag. □

FOTO: HEINE PEDERSEN

Medier og militær (for) tæt på hinanden

De uvildige militære eksperter var ikke i høj kurs hos de danske medier under den første fase af Irak-krigen. Det viste den første analyse af mediernes dækning af invasionen af Irak i 2003.

Analysen viste, at medierne i høj grad brugte ansatte i militæret som kilder, og især de to undersøgte elektroniske medier – Danmarks Radio og TV 2 – hentede militær-eksperter ind som gæster i studiet.

– Det er da problematisk, at medierne i høj grad brugte militære folk, som må betragtes som parter i krigen, uden at man satte spørgsmålstegn ved det. Man kunne have brugt folk, der havde militær ekspertise, men som ikke var partskilder, mener professor Stig Hjarvard, Institut for Medier, Erkendelse og Formidling. Sammen med adjunkt Nete Nørgaard Kristensen fra samme institut og adjunkt Mark Ørsten fra Roskilde Universitetscenter udarbejdede han rapporten under forskningsprojektet Modinet.

Dødstal marginaliseret

Også på en anden måde afspejlede mediernes dækning det tætte bånd mellem koalitionens militær og medierne. Antallet af døde og sårede spillede kun en marginal rolle i mediernes dækning, og i rapporten tilskrives dette ”denne afhængighed af militære kilder”.

– Et af argumenterne for krigen var, at den kunne føres skånsomt med kun få tab af liv. Så er det da interessant, at journalisterne ikke var særligt opmærksomme på at undersøge, om det faktisk var sandt, siger Nete Nørgaard Kristensen.

De undersøgte aviser var *Information*, *Jyllands-Posten* og *Politiken* – og avisernes holdning til krigen kunne ikke alene aflæses i lederne men også i læserbrevens sammensætning og den journalistiske dækning på forsiden. De undersøgte medier gav dog politikere fra regeringen og oppositionen nogenlunde lige meget spaltepads og taletid. □

5.-11.7. Konsistoriegården swinger af jazz, da blandt andre danske *Mikkel Nordsø Band*, cubanske *Aché* og italienske *Giovanni Falzone* lægger vejen forbi i forbindelse med *Copenhagen Jazz Festival 2004*.

12.7. De to jurastuderende Susanne Rydal Drost og Michael Stensgaard fra Københavns Universitet vinder den prestigefyldte forhandlingskonkurrence *The International Negotiation Competition of Law Students 2004* i Paris.

19.7. Lektor Karsten Pærregaard, Institut for Antropologi, modtager æresdoktorgraden ved Universidad Nacional del Centro del Perú.

26.7. *Copenhagen University Network on Science and Religion*, der er et netværk ved Københavns Universitet, modtager 15.000 dollars fra *Metanexus Institute* til aktiviteter inden for området religion og naturvidenskab.

1.8. Københavns Universitet udpeges til, sammen med ivu*C-København, at stå for et nyt, regionalt vejledningscenter som led i en gennemgribende reform af studie- og erhvervsvejledningen fra grundskole til universitet.

1.8. Professor Elisabeth Bock, Institut for Molekylær Patologi, får bevilget 72 millioner kr. fra EU til at lede et internationalt projekt, der skal forske i, hvordan hjernen lagrer hukommelse. Håbet er, at forskningen kan bidrage til at udvikle lægemidler til behandling af sygdomme som depression, Parkinsons, Alzheimers og hjerneblødninger.

2.-5.8. Geografisk Institut er vært for *The Tidalites International Conferences on Tidal Sedimentology*, der afholdes hvert fjerde år og omhandler tidevands- og strømningstilførte aflejringer.

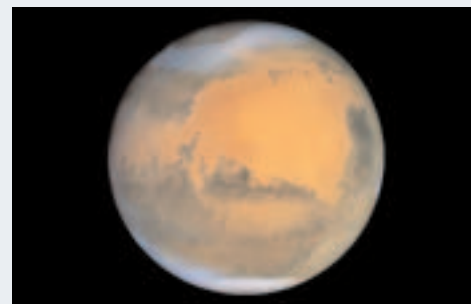

FOTO: NASA / THE HUBBLE HERITAGE TEAM

7.8. Støvet i atmosfæren omkring Mars er magnetisk, fremgår det af en artikel i tidsskriftet *Science*, af adjunkt Preben Bertelsen, Center for Planetforskning. Opdagelsen kan i høj grad tilskrives specialbyggede magneter udviklet af forskere på Niels Bohr Institutet og monteret på de to køretøjer, som er i færd med at indsamle prøver fra mars-overfladen.

10.8. Forskningsadjunkt Maria Louise Wrang, Institut for Molekylær Patologi, modtager en million kr. fra *Lundbeckfonden* til forskning i blødninger og blodpropper i hjernen, i samarbejde med forskere fra Lunds universitet. Målet er på længere sigt at kunne forebygge og behandle slagtilfælde.

Danskerne er lykkelige

I hvert fald føler vi os lykkeligere og mere tilfredse end resten af Europas befolkning, viser en omfattende undersøgelse. Men måske lurer selvtilfredsheden også, siger en af kræfterne bag undersøgelsen, professor Peter Gundelach fra Sociologisk Institut.

At være i parforhold, at have indflydelse på arbejdet og styr på livet er noget af det, der giver bonus på europæernes lykke-skala. Men også andre faktorer spiller ind, når vi skal erklære os mere eller mindre tilfredse med tilværelsen. Og danskerne udgør en europæisk fortrop, når det handler om at synes, det går helt godt. Hvorfor nu det?

Religion synes ikke at kunne forklare det, for vi har et temmelig afslappet forhold til tro. Til gengæld har vi meget stor tillid til demokratiet og de offentlige institutioner, hvilket gør en del for tilfredshedsfølelsen.

Men ifølge professor Peter Gundelach fra Sociologisk Institut ligger danskernes tilfredsheds- og lykkefølelse måske mest af alt i en kombination af vores høje levestandard og vores sociale bånd.

– I Danmark er der mange stærke relationer, og netop de tætte forbindelser til venner og familie er meget vigtige. Men også foreningssystemet og frivilligt arbejde har betydning. For det, man får ud af medlemskaber af foreninger, er tillid og en form for gensidighed: man giver og får selv noget igen. Og hvad angår frivilligt arbejde i foreninger ligger danskerne i top på det sportslige og kulturelle område, siger Peter Gundelach og tilføjer:

– Men man kan også helt umiddelbart gætte på, at danskerne er tilfredse, simpelthen fordi de lever i et godt samfund med en høj levestandard.

Modvilje mod bestikkelse

Danskerne er stolte af velfærdsstaten, og måske er det derfor, vi nærer Europas stærkeste modvilje mod bestikkelse, snyd med offentlige sociale ydelser og løgn for egen vindings skyld.

FOTO: SCANPIX / HEINE PEDERSEN

Samtidig er vi mere frisindede end gennemsnitseuropæeren på punkter, der vedrører privatlivet. Men måske ikke så meget, som vi går rundt og tror. For eksempel er vi mindre tolerante

end svenskerne og hollænderne, når det gælder homoseksualitet, skilsmisse og abort.

Fædrelandsstolte er vi også, hvilket muligvis fører til, at et begreb som "det multi-kulturelle samfund" ikke er særlig positivt ladet for danskerne. Peter Gundelach mener derfor, at bagsiden af danskernes tilfredshed med tilværelsen kan være en vis selvtilfredshed – at vi er os selv nok. Men billedet er ikke entydigt.

– Danskernes holdninger til indvandrere er meget sammenfattede. Mange er meget negative over for at lukke indvandrere ind i landet og mener på forhånd, at fremmede, der kommer hertil, skal være lige som os selv. Men når de så er her og er blevet vores naboer, mener vi ikke, at der skal diskrimineres. Det tyder på et vist stammepreg i befolkningen, mener Peter Gundelach.

Småbrokkeriet

Stammepreg kan være med til at lægge afstand til verden omkring os, og det samme kan vores mange privilegier.

– Vores hang til småbrokkeri skal måske ses på baggrund af den høje kvalitet, vi reelt har, men som vi ikke har lyst til at dele for meget ud af, siger Peter Gundelach.

Og godt nok er vi tilsyneladende tilfredse med vores liv i velfærdssamfundet, men samtidig er vi ret ligeglade med, om økonomiske forskelle bliver udjævnet, og om der er sørget for, at alle borgere får dækket deres basale behov.

– Men det er ikke nemt at vide, om det er, fordi vi tager velfærdsstatens goder for så givne, at idealet om omfordeling ikke ligger først for i danskernes bevidsthed. Eller om det er fordi, vi rent faktisk mener, at ligemageriet – altså det, at alle skal have lige adgang til goderne – er gået for vidt, siger Peter Gundelach, som er leder af den danske del af projektet.

Den europæiske undersøgelse har løbet over 17 år og har blandt andet resulteret i to bøger om forandringerne i danskernes værdier. De nyeste konklusioner, som bygger på tal fra 1999, kan læses i bogen "Danskernes særpræg". Flere end 30.000 interview med tilfældigt udvalgte borgere i Europa ligger til grund for konklusionerne. □

15.8. En opgørelse udført ved Institute of Higher Education, Shanghai Jiao Tong University, Kina, placerer Københavns Universitet som nummer 59 på listen over verdens bedste universiteter mod sidste års placering som nummer 65. I Europa er Københavns Universitet nummer 14 på listen mod sidste års placering som nummer 16.

16.8. Rektor Linda Nielsen genvælges som formand for Rektorkollegiet.

16.8. 31 studerende starter på den nye masteruddannelse i Sundhedsantropologi ved Institut for Antropologi. Uddannelsen tiltrækker især sygeplejersker, læger, jordemødre, ergoterapeuter og fysioterapeuter.

20.-21.8. *Netværk for Lighed og Pluralisme* ved Institut for Medier, Erkendelse og Formidling afholder en stor, international konference med deltagelse af en række af de mest anerkendte filosoffer og økonomer, der arbejder med lighed som en værdi.

26.8. Tre danske astronomer, heriblandt lektor Johan Peter Uldal, Niels Bohr Institutet, foretager observationer, der kan give vigtig ny viden om, hvordan galakser dannes. Resultaterne tyder på, at galakser først dannes efter dannelse af et sort hul.

FOTO: ERIK GLEIE / POLIFOTO

27.8. Den tidligere studentrepræsentant, psykolog Finn Einar Madsen dør, 61 år gammel. Han blev landskendt, da han ved årsfesten på Københavns Universitet 21. november 1968 som studerende erobrede festsalens talerstol fra rektor Mogens Fog. Det blev begyndelsen til studentrepræsentationen.

1.9. Samtlige 680 nye jurastuderende deltager i fællesang med et velkomstarrangement på Det Juridiske Fakultet.

1.9. Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet og dets enheder tager et nyt bomærke i brug. I bomærket indgår et nyt segl indeholdende det kendte lægesymbol æskulapstaven med slangen, der har rod i den græske mytologi. Samtidig skifter fakultetet farve fra lyserød til mørkeblå. Hermed har tre ud af seks fakulteter fået eget bomærke.

DESIGN: PETE BURKE

FOTO: HEINE PEDERSEN

Ægteskabet har ingen fortalere

Kærlighed og ægteskab på tværs af grænser kommer i klemme mellem paragrafferne. For ægteskabsretten er blevet underlagt udlændingelovgivningen. Det mener professor Hanne Petersen, som har deltaget i et stort, treårigt EU-forskningsprojekt om emnet.

Vi hører dagligt om dem: Ægtepar, der ikke kan være sammen, fordi den ene ikke er EU-borger, fordi de ikke er gamle nok, eller fordi de på andre måder ikke kan leve op til lovens krav.

Og professor, dr.jur. Hanne Petersen, Det Juridiske Fakultet, har længe interesseret sig for kærlighedens sammenhæng med de juridiske paragraffer. Sammen med to andre jurister fra Københavns Universitet har hun deltaget i et storstilet, treårigt EU-forskningsprojekt, hvor bulgarske og ungarske kvinders migration til Holland og Italien blev undersøgt. Hverken Ungarn eller Bulgarien var dengang medlemmer af EU.

De interviewede bulgarere og ungare var alle veluddannede, ressourcestærke kvinder, der krydsede grænser – eller forsøgte at gøre det – på grund af ægteskab eller forhold til mænd.

Men det lykkedes ikke altid. Et eksempel var en bulgarsk kvinde, som var gift med en hollandsk mand med en engelsk mor. Parret havde børn, der var hollandske statsborgere. Men af økonomiske årsager og måske også på grund af mandens engelske mor, kunne familien ikke flytte fra Bulgarien til Holland. Det blev dermed ikke ægteskabsretten, men derimod udlændingelovgivningen, som kom til at sætte dagsordenen.

– I en globaliseret verden ser det ud til, at kvinderne, som er dem, vi har undersøgt, kommer i klemme på en ny måde. Idealet om det kærlighedsbaserede ægteskab er juridisk under angreb. Desuden har den enkelte kvinde kunnet forbedre sin livssituation gennem ægteskabet og har brugt det som en mulighed for at opnå for eksempel økonomisk tryghed. Nu er det de statslige interesser, der er afgørende. På den måde bliver ægteskabsretten et appendiks til udlændingelovgivningen, siger Hanne Petersen.

– Man kan også spørge, hvem der i givet fald skulle gå ud og kæmpe for ægteskabet som institution? I disse moderne tider har ægteskabet ingen fortalere, og ægteskabet er ikke længere en eksklusiv ramme om familien. Det er i stigende grad en privatsag, om man gifter sig eller ej. Derfor bliver det vigtigere for staten at beskytte sig mod indvandring via ægteskab og familiesammenføring end at beskytte den enkeltes ret til at blive gift.

Hanne Petersen sammenligner vores tid med Holbergs og Shakespeares virkeligheder – altså dengang hvor patriarken be-

stemte, hvem døtrene skulle giftes med, og ”et passende parti” ikke bare var en gammeldags frase.

– Dengang blev ægteskabet styret af klassetilhørsforholdet. I dag er det statsborgerskabet, der styrer, hvem vi skal gifte os med. Og er man EU-borger, hører man til de privilegerede, siger juraprofessoren.

– Der er jo ikke noget nyt i, at det er økonomiske eller statslige interesser, der dominerer. Og det er ikke sikkert, at det kan være anderledes. Men tidligere havde en udenlandsk ægtefælle privilegeret adgang til at opnå statsborgerskab. I dag er privilegierne markedsbetingede.

Knyttet til Europa

Men på en måde var de interviewede bulgarske og ungarske kvinder alligevel privilegerede. De lignede på mange områder resten af Europas kvinder med hensyn til uddannelsesniveau, forholdet til arbejde og familieliv og religiøs tilknytning. Men de følte sig mere som europæere end de italienske og hollandske kvinder, der også blev interviewet under forskningsprojektet.

– De vesteuropæiske kvinder har et langt stærkere tilhørsforhold til staten end til EU. Så det kunne tyde på, at vi føler os knyttet til den instans, som måske rummer de bedste muligheder for os. Samtidig viste det sig, at de ungarske og bulgarske kvinder også kunne være skeptiske over for andre indvandrergupper – måske følte de en trang til at understrege deres tilhørsforhold til deres nye lande på den måde, siger Hanne Petersen. □

2.9. Københavns Universitet afholder den årlige immatrikulationsfest, hvor over 2.000 nye studerende møder op for at komme og høre rektors velkomsttale, trykke hende i hånden og efterfølgende feste i Konsistoriegården med livemusik, mad og drikke.

FOTO: MIKLOS SZABO

2.9. Københavns Universitet introducerer en serie profilprodukter i eget design – til at begynde med bestående af T-shirts, sweatshirts, paraplyer, nøglestropper og refleksbånd. Se www.ku.dk/webshop.

3.9. Professor Minik Rosing, Geologisk Museum, og lektor Klaus Mosegaard, Niels Bohr Institutet, modtager *Det Naturvidenskabelige Fakultets Formidlingspris 2004* med hver 25.000 kr. for deres forskningsformidling.

3.9. Første hold starter på masteruddannelsen i Integreret Planlægning på Geografisk Institut.

3.9. Den nye uddannelse Molekylær biomedicin starter med sit første hold på 50 studerende. Undervisningen foregår på både Naturvidenskab og Sundhedsvidenskab, og 5/6 af de nystartede er kvinder.

7.9. Det Naturvidenskabelige Fakultets Ungdomslaboratorium på H.C. Ørsted Institutet får besøg af undervisningsminister Ulla Tørnæs, der overværer, hvordan forskningsbaseret fysik og kemi formidles til danske gymnasieelever. Ungdomslaboratoriet er et samarbejde mellem Kemisk Institut, Niels Bohr Institutet og Det Naturvidenskabelige Fakultetssekretariat og har siden åbningen i 2001 haft omkring 4.000 elever på besøg.

8.9. Den unge antropolog Cecilie Robow, Institut for Antropologi, modtager i Malmø *Einar Hansens Forskningsfonds Legat for Humanistisk Forskning 2004* for at have bragt antropologien hjem fra de eksotiske jagtmarker ved at undersøge den religiøsitet, som udfolder sig i hverdagens danske samfund.

8.9. Universitetet afholder for tredje år *International Markedsdag* i festsalen, hvor de besøgende kan møde repræsentanter for udenlandske universiteter, ambassader, organisationer og kulturinstitutioner.

8.9. Professor Ulrik Gether, Farmakologisk Institut, modtager 3,3 millioner kr. fra *Lundbeckfonden* til forskning i neurotransmittere, som spiller en central rolle ved psykiske sygdomme, herunder depression og stofafhængighed. Målet er at udvikle effektive præparater til behandling af disse sygdomme.

Troen sidder også i armene

Ritualerne i kirken taler til os på en anden måde end prædikerne, for her er kroppen med. Og det skal vi værne om, samtidig med at præsterne skal blive bedre til at kommunikere, siger lektor Bent Flemming Nielsen, Afdeling for Systematisk Teologi.

En præst tager en håndfuld vand fra døbefonten, lader det løbe ud over det lille hoved og siger ”Jeg døber dig i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn”. Og så er barnet indlemmet i det store flertal af døbte danskere. For selvom danskerne sjældent fylder op i kirkerne om søndagen, bruger vi i høj grad folkekirken og dens ritualer ved de store overgange i vores liv: dåben, konfirmationen, brylluppet og begravelsen. Og det skyldes ifølge lektor, dr.teol. og afdelingsleder Bent Flemming Nielsen blandt andet den måde, vi oplever ritualerne på.

– Vi teologer har haft meget stor fokus på kirken og skrifterne, mens ritualerne har været et underbelyst felt. Men den fysiske dimension – altså det at have kroppen med og gøre tingene i et fællesskab – er langt vigtigere, end jeg først troede, siger Bent Flemming Nielsen, som i foråret udsendte bogen ”Genopførelser – Ritual, kommunikation og kirke”.

Antropologiens tilgang

Med brug af blandt andet antropologiens tilgang til stoffet gør han i bogen rede for ritualernes betydning.

– Det at deltage i et ritual er at være med i noget, der ligger fast, og som ikke er præget af tilfældigheder eller åbne mulig-

heder. Og erfaringerne fra antropologien viser, at det fastlagte mønster kan give en mental frihed til dem, der deltager. Det er lidt af et paradoks, at der på den måde kan være en stor frihed i det bundne. Men den frihed kan betyde, at man kan nå ned i nogle dybere lag i sig selv. Oplevelserne er ikke nødvendigvis religiøse. Deltagerne oplever det måske som en tryk eller varm begivenhed uden at forbinde det med bestemte religiøse overbevisninger, forklarer Bent Flemming Nielsen, der selv har arbejdet som præst i 10 år.

Men er risikoen for folkekirken så ikke, at ritualerne tømmes for et kristent budskab?

At det bliver mere form end indhold?

– Det er jo nærliggende at spørge sådan. Men ritualerne gør noget ved os på flere planer, også på et grundlæggende menneskeligt plan, hvor ritualerne er i stand til at imødekomme og omfavne for eksempel vores usikkerhed. I samspil med ritualerne er de kristne tekster, som åbner for en religiøs – men ikke nødvendigvis eksklusiv religiøs erfaring. Og hvis blot kirken er opmærksom på det, ser jeg heller ikke det som et problem.

FOTO: HEINE PEDERSEN

Kommunikationen et ømt punkt

Et problem kan kommunikationen i kirken derimod være. Og Bent Flemming Nielsen mener godt, at præsterne kan blive bedre på det felt.

– Det er ikke for meget sagt, at præsterne må være kommunikativt bevidste. Kommunikation er også ud fra en teoretisk vinkel kirkens ømme punkt. Jeg har selv prøvet at stå som præst og opleve det svære i envejskommunikationen. Men det er ikke dialog i gudstjenesten, der er løsningen, for det har man forsøgt sig med uden held. Det er i mine øjne snarere et spørgsmål om, at præsterne skal lære at gøre det abstrakte mere konkret, bruge fantasien og bringe det sanselige ind, siger Bent Flemming Nielsen.

– Der er jo stor forskel på at sige ”I dag er det høstgudstjeneste”, og at indlede med ”Hjemme i min have står et æbletræ, der bugner af frugt. Her til morgen plukkede jeg et æble...” Så er folk til stede på en anden måde.

Konservativ

Bent Flemming Nielsen ved godt, at nogle teologer vil beskyldes ham for at være for konservativ, fordi hans analyse peger på at bibeholde ritualerne og dermed også gudstjenesten i dens nuværende form.

– Men det handler om genkendelighed og tryghed. Vi kan godt forenkle ritualerne lidt, men kirken skal ikke lave show. I 70'erne eksperimenterede man en del med gudstjenesten, men det fik ikke folk til at strømme til. Vi har alle et barn i os, der gerne vil have læst de samme godnathistorier og sunget de samme sange, når vi skal i seng. Ritualer er genopførelser med strek under 'gen'. Derfor skal vi ikke ændre for meget ved de ydre ting, siger teologen.

Og hvis kirkerne ikke bruges nok, handler det i højere grad om, at danskerne selv skal få øjnene op for kirkens kvaliteter i en stresset tid, mener lektoren. □

FOTO: SØREN HARTVIG

- 10.9.** Nobelpristager og tidligere ærkebiskop Desmond Tutu leverer religiøs og eftertænksom stand-up i en fyldt festsal. Se side 6.
- 14.9.** *Novo Nordisk Fonden* donerer 10,5 millioner kr. til Medicinsk Museions treårige forskningsprojekt *Danish Biomedicine, 1955-2005: Integrating medical museology and the historiography of recent biomedicine* til nedskrivning af medicinshistorien.
- 15.9.** Rektor Linda Nielsen underskriver værdigrundlaget for Københavns Universitet, der som sine kerneværdier har *sandhedssøgen, ansvarlighed, frihed og engagement*. Se side 55.

FOTO: HEINE PEDERSEN

- 15.9.** Nano-Science Center udvides med en integration af ekspertise fra Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet. Fremover vil fokus være på den såkaldte bio-nanoteknologi, hvor man vil arbejde med alt fra nye behandlingsmetoder af folkesygdomme til udvikling af mere effektive vaskemidler. Statsminister Anders Fogh Rasmussen og videnskabsminister Helge Sander deltager i arrangementet.
- 22.9.** Afdeling for International Sundhed ved Institut for Folkesundhedsvidenskab modtager det berømte *Erasmus Mundus Scholarship*. Sammen med syv andre universiteter i det europæiske netværk *Troped* tildeles midler til i alt 40 stipendier fordelt over en fireårig periode. Stipendierne går til studerende fra tredjeverdenslande og særligt studerende fra Kina, Taiwan, Indien og Thailand.
- 24.9.** Zoologisk Museum åbner udstillingen *Bionik*, der handler om naturens påvirkning og indflydelse på menneskets hverdag. Se side 45.
- 24.9.** Højesteretsdommer Thomas Rørdam holder festtalen ved de juridiske kandidaters translokation og siger blandt andet: ”Udfordringen ved at være forsvarer er at være sin klients eneste bisidder. At have menneskeskæbner mellem sine hænder.”

Københavns Universitet deltager i banebrydende ulandsprojekt om nye planter fra Sydafrika.

Mistelten i potte

Efter mange års arbejde med prydplanter har hortonom og ph.d. Bo Ivar Jørgensen og gartner Jørgen Damgaard, begge Botanisk Have, udviklet en patenteret metode til at få mistelten til at vokse på potteplanter. Det er nu for første gang muligt rationelt at masseproducere potteplanter med mistelten.

– Patentet omfatter i princippet alle parasitiske planter, der kan formeres ligesom mistelten. Den gammelkendte naturmetode, som man benytter, når man for eksempel sår misteltenfrø på sit æbletræ hjemme i haven, har naturligvis ikke meget med patentet at gøre. Så det står stadig enhver frit for at bruge den metode, fortæller Bo Ivar Jørgensen.

Metoden er indtil videre bedst tilpasset den sydafrikanske mistelten *Viscum crasula*, og det har ført til, at en egentlig produktion nu er sat i værk i Sydafrika. *Viscum crasula* ligner meget den danske mistelten (*Viscum alba*), men den har mindre blade, er tættere forgrenet, og bærrerne er orange – ikke hvide. Faktisk findes der over 150 arter af misteltenen (*Viscum*) og adskillige andre familier og slægter af parasitiske planter, som på mange måder ligner mistelten. Så der er rige udviklingsmuligheder.

Københavns Universitet bidrager til projektet med den nye produktionsteknologi og uddannelse af de ansatte på det eksportgartneri, som nu er ved at blive oprettet i Sydafrika. Gartneriet, der skal producere og eksportere de lokale planter, er et såkaldt 'black empowerment'-projekt, hvor de ansatte gartneriarbejdere i fællesskab ejer 51 procent af virksomheden.

– Der er tale om bæredygtig produktion og handel kombineret med ny teknologi – et kommercielt drevet ulandsprojekt baseret på praktisk forskning, og det er usædvanligt, siger Bo Ivar Jørgensen.

Målet er at eksportere eksklusive planter som halvfabrikata til de asiatiske og europæiske markeder, og Botanisk Haves butik begyndte allerede i efteråret 2004 at forhandle de første sydafrikanske potteplanter, som udspringer af det nye projekt – dog endnu ikke mistelten. □

FOTO: BO IVAR JØRGENSEN

Den mobile ungdom

Forskere samarbejder med it- og medievirksomheder om nye mobiltjenester til de unge.

For første gang herhjemme er det akademiske forskningsmiljø, indholdsudbydere og teleoperatører gået sammen om en systematisk udvikling af nye tjenester og nyt indhold til mobiltelefoner. Gennem udviklingsworkshops udveksles forskningsresultater, idéer og praktisk erfaring. Udbyttet bliver en vidending til gavn for samarbejdspartnerne og høj kvalitet til gavn for brugerne.

Mobil Indholds Lab er navnet på det banebrydende samarbejde, der ved udgangen af 2004 indledtes i et samarbejde mellem Københavns Universitet, Danmarks Radio, TDC, IT-Universitetet og Danmarks Designskole. Formålet er at udvikle nye indholdstjenester til de 15-24-årige, der stort set alle har en mobiltelefon. DR tog initiativ til samarbejdet, for public service-giganten har en stor interesse i at udvikle tjenester for at tiltrække og fastholde den unge målgruppes opmærksomhed.

– Det er af stor betydning for os at få nære relationer til danske virksomheder og medieinstitutioner for at optimere samspillet mellem forskere, studerende og praktikere, siger projektets leder, medieforsker Gitte Stald, Afdeling for Film- og Medievidenskab ved Institut for Medier, Erkendelse og Formidling.

Gitte Stald forudser, at samarbejdet kan føre til indholdstjenester som 'communities' for grupper af unge med fælles interesser og baggrund samt flere og bedre muligheder for at udfolde deres kreativitet ved at skabe musik, lave grafik og billeder – alt sammen i et øget samspil med andre medier, ikke mindst internettet. Og efterspørgslen vil næppe blive mindre, efterhånden som mobiltelefonerne bliver stadig mere avancerede med bredbåndsforbindelse, MP3-afspiller, tv-tuner, videooptager, GPS og masser af kapacitet til avanceret software.

Mobil Indholds Lab løber i første omgang over to år og er knyttet til *Crossroads Copenhagen*, hvis mål er at skabe et internationalt kraftcenter for forskning og udvikling inden for kultur, medier og it i Ørestad. En række forskere fra både de akademiske institutioner og de private partnere vil blive permanent tilknyttet i perioden. □

28.9. Justitsminister Lene Espersen taler på et stormøde om aktuel retspolitik for jurastuderende. Hun taler blandt andet om vold mellem ægtefæller og beskyttelse af kæledyr og ender med at konkludere, at hvis hun tager justitsministerkasketten af, må hun indrømme, at det af og til går "lidt for hurtigt med lovgivningen".

29.9. Geografisk Institut indgår en samarbejdsaftale med Shahid Chamran University i Ahwaz i Iran med henblik på etablering af en masteruddannelse i Geoinformatik.

1.10. To forskere fra Canadian Museum of Nature i Canada navngiver et nyopdaget mineral *Johnsenit* som en hæder til lektor Ole Johnsen, Geologisk Museum. Han har beskæftiget sig indgående med sjældne mineraler og har selv opdaget og navngivet nye mineraler fundet i bjergarter fra Grønland og Canada.

1.10. Professor Carl Christian Tscherning, Niels Bohr Institutet, underskriver en unik forskningskontrakt med den europæiske rumorganisation ESA på 8 millioner euro. Pengene skal bruges til videnskabelig behandling af data fra en ny satellit, der opsendes i 2006, og som skal kortlægge jordens tyngdefelt til brug ved eventuelle forudsigelser af klimaændringer, jordskælv og vulkanudbrud.

5.10. En underviser ved Carsten Niebuhr Afdelingen bliver overfaldet og tæsket ved højlys dag af fem ukendte voldsmænd. Årsagen er angiveligt, at han i forbindelse med undervisningen har læst højt af Koranen uden selv at være muslim. Ledelsen tager i et brev til samtlige studerende skarpt afstand fra overfaldet, og de studerende iværksætter en underskriftindsamling som støtter retten til at undervise videnskabeligt om enhver religion. Se side 20.

FOTO: JENS FINK-JENSEN

5.-7.10. Københavns Universitet deltager i Skandinaviens største bioteknologimesse, *BioTech Forum*, i Bella Center. Her mødes forskere, virksomhedsledere og andre interesserede for at udveksle erfaringer og finde nye samarbejdspartnere. På standen mødes interesserede med nogle af universitetets førende forskere inden for bioteknologi samt studerende fra nano-uddannelsen.

Solvejg Hansen studerer idræt på tredje år og fik i 2004 en unik chance for at komme med på en forskningsekspedition i Grønland.

FOTO: SOLVEJG HANSEN

Mærket for livet – på den gode måde

– Sommetider skulle vi varme pølserne under jakken for at kunne spise dem.

Solvejg Hansen griner. Og ser nærmest lykkelig ud.

Den 23-årige idrætsstuderende har ellers været ude i ekstremerne i det nordøstlige Grønland; på en halvanden måned lang forskningsekspedition med Center for Muskelforskning, tæt fulgt af Danmarks Radio.

Deltagerne skulle ud på en strabadserende skitur med al opakning på slæb og lægge krop til en række forsøg, der i sidste ende skal være med til at fortælle os noget om type 2-diabetes, kost og motion. 500 danskere meldte sig til turen, og Solvejg Hansen var altså en af de heldige 16, der kom med. Hun har før deltaget i forsøg med dopingmidler og blev opfordret til at ansøge.

– Jeg sad med sådan en liste med for og imod. Jeg ville blive nødt til at droppe studiet for en periode, jeg havde kun stået på ski to gange før, og jeg havde hørt, at muskelbiopsierne gjorde ondt. Men jeg synes, projektet lød virkelig spændende, jeg ville gerne prøve mig selv af og opleve landet og de grønlandske fangere, fortæller Solvejg Hansen.

Så tykke som kuglepenne

Muskelbiopsierne, hvor man stikker nogle rør så tykke som kuglepenne ind i musklerne og tager en lille prøve med ud, diskussionerne i gruppen og så turen op ad en gletscher – en stigning på 1.100 meter på to dage – viste sig at blive turens største udfordringer. Til gengæld var naturen den største oplevelse.

– Naturen var bare så flot, at jeg kunne få helt ondt i maven. Man kunne se utroligt langt, fordi øjet ikke blev stoppet af noget.

Eventyret i Grønland begyndte ellers med et hævet øje, der holdt Solvejg Hansen indendøre i fem dage, mens de andre øvede sig på skiene i -43 grader. Og da Solvejg Hansen, der med egne ord er ”utroligt kuldskær”, så kom uden for, kunne hun ikke mærke sine fingre hele den første dag. Men kroppen vænnede sig efterhånden til kulden.

Splittet gruppe

Og så var det ellers i gang med projektet, der var opdelt i etaper og med daglige 8-10 timer lange skiture. Det varede ikke ret længe, før Solvejg Hansen og de andre i hendes gruppe

blev klar over, at de ikke var særligt gode til at blive enige. De diskuterede alt omkring pauserne i en grad, så gruppen endte med at dele sig i to.

– En overgang gik det mig på, at gruppen ikke fungerede særlig godt. Men efterhånden lærte jeg at acceptere, at man bare ikke altid kan få tingene til at fungere. Vi var jo vidt forskellige mennesker, og der var mange individualister i gruppen, siger Solvejg Hansen.

Til gengæld kunne folk også finde ud af at opmuntre hinanden – for eksempel op ad gletscheren, hvor pulken trak den modsatte vej, mens vablerne brændte i støvlerne.

– Det var meget, meget hårdt. Især psykisk, fordi vi ikke kunne se toppen. Dér måtte jeg lige tage nogle dybe vejrtrækninger og sige til mig selv: Solvejg, nu tager du dig sammen. Men udsigten fra gletsjertoppen var fantastisk.

Og så var der det med muskelbiopsierne.

– Det værste ved dem var, at man aldrig kunne forberede sig på, hvor ondt det ville gøre. Nogle gange kunne man næsten ikke mærke det, andre gange tudede jeg, fordi det gjorde så ondt. Men faktisk var de værst, efter at jeg var kommet tilbage fra Grønland. Der orkede jeg ikke at blive pillet mere ved; da var eventyret slut.

Solvejg Hansen viser sine skuldre frem, hvor arvævet sidder i fine mønstre, der med tiden vil blive svagere aftegnet, men aldrig forsvinde. Alligevel ville hun ikke ønske sig noget anderledes, og hun ville gerne gøre turen om igen. Hun har især fået to ting med sig hjem fra turen: nogle gode venner blandt folk, som hun ellers aldrig var kommet til at tale med. Og så en idé om at hun gerne vil forske.

– Jeg tror, det er supersundt at få andre menneskers syn på tingene. Og forskningen var rigtig spændende; vi fik jo indblik i alle forsøgene. Så jeg er mæt af at være forsøgsperson. Nu vil jeg gerne om på den anden side, fortæller Solvejg Hansen, som siden turen har fået job – i Center for Muskelforskning. □

Danmarks Radio planlægger en udsendelse om forskningsekspeditionen.

FOTO: MICHAEL ØSTERGAARD

8.10. Københavns Universitet deltager traditionen tro i Kulturnatten, hvor der blandt andet er mulighed for at besøge det gamle astronomiske observatorium på Rosenborg Bastion, blive vist rundt i universitetsfirkanten, se kunst på Panuminstituttet, høre foredrag om EU og NATO på Det Juridiske Fakultet og deltage i diverse arrangementer på Zoologisk Museum, Geologisk Museum og Niels Bohr Institutet. Se side 42.

10.10. "I løbet af de seneste 10 år har vi med foruroligende fart bevæget os bort fra retsstaten og hen imod politistaten. Borgernes rettigheder er i den periode blevet massivt udhulet af politikerne." Professor, dekan Vagn Greve, Det Juridiske Fakultet, til *Jyllands-Posten*.

11.-14.10. Universitetet afholder for første gang åbent hus i festsalen på Frue Plads. Over 450 gymnasieelever og deres forældre møder op til kombinationen af studievejledning og rundvisning i de historiske lokaler.

FOTO: JAKOB LAUTRUP

18.10. Dronning Margrethe deltager i indvielsen af Per Kirkebys udsmykning af den ene af trapperotunderne på Geologisk Museum. Se side 44.

19.10. Forskningskoordinator Lisbet Christoffersen, Det Teologiske Fakultet, modtager 75.000 svenske kr. i *Interregmidler* til i samarbejde med Lunds universitet at udvikle et tværfagligt kursus i Religionsret.

21.10. *Center for Bolig og Velfærd – Realdania Forskning* er et nyt forskningscenter ved Sociologisk Institut, der med en støtte på 25 millioner kr. over de næste fem år skal sætte fokus på sammenhængen mellem bolig, livsforløb og samfundsøkonomi og udbygge den eksisterende viden om sammenhængen mellem bolig og velfærd.

26.10. Rummediciner Peter Norsk, Medicinsk Fysiologisk Institut, hædres med *Højesteretsagfører Kaj Bunch-Jansen og Allis Bunch-Jansens Legat* på 125.000 kr. for sin videnskabelige indsats overfor kredsløbssygdomme. Med udgangspunkt i forsøg i rummet har Peter Norsks forskergruppe medvirket til en bedring af hjertepatienter.

FOTO: HEINE PEDERSEN

Brobyggerne på Blegdamsvej

24-årige Sheraz Butt læser medicin og er medstifter af foreningen SEHAT, der forsøger at bygge bro mellem etniske minoriteter og det danske sundhedsvæsen. Målrettede sundhedskampagner og bedre kommunikation er vejen frem, mener de studerende i foreningen.

Alle har ret til god og saglig information om sundhed. Og det er uanset, om man taler dansk, somalisk, tyrkisk, persisk, arabisk eller urdu. Det er budskabet fra foreningen SEHAT, der tæller 20 studerende fra tre uddannelser under Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet ved Københavns Universitet.

– Jeg vil gerne medvirke til at gøre mødet mellem patienter og behandlere i det danske sundhedsvæsen så smertefrit som muligt, siger 24-årige Sheraz Butt, generalsekretær i SEHAT og medicinstuderende på 8. semester.

Som sine venner i foreningen ser han det som sin pligt at sætte ind over for et problem, der i mange år har været overset: den manglende forebyggende indsats blandt minoritetsgrupper.

– Sundheden blandt de etniske minoriteter kan forbedres meget – men det kan indstillingen hos myndigheder og sundhedspersonale også. Jeg tilhører begge grupper og ser det som en selvfølge at være med i en forening som vores, siger han.

Himmelvid forskel

SEHAT har haft stort held med at gøre opmærksom på en forsømt patientgruppe i det danske samfund. Eller rettere sagt patientgrupper. For der kan være himmelvid forskel på, hvordan en tyrker, en pakistaner og en dansker opfatter krop, sundhed og behandling.

– Alle er forskellige, og det glemmer vi ofte, når vi informerer om sundhed. Jeg har selv som pårørende prøvet at skulle oversætte, hvad lægen eller andre behandlere forsøger at fortælle. Mange nuancer går tabt i dialogen, ikke kun på grund af sprogbarriererne, siger Sheraz Butt.

En typisk barriere er den ofte forskellige sundhedsopfattelse hos patient og læge. En ældre pakistansk mand kan have meget svært ved at forstå, at en læge kan sende ham hjem uden en indsprøjtning eller piller. Andre føler sig ikke respekteret, måske endda latterliggjort.

– Problemet er ofte dårlig kommunikation. Alt for mange

informationer går hen over hovedet på både behandler og patient, fordi de ofte har forskelligt udgangspunkt og dermed også forskellige forventninger.

Sundhed på 10 sprog

SEHAT, der betyder "sundhed" på 10 forskellige sprog, er hverken en politisk eller religiøs forening. Men den er i høj grad multikulturel. Medlemmerne har rødder i så forskellige lande som Tyrkiet, Irak, Syrien, Pakistan og Danmark. Og de efterlyser endnu flere minoriteter.

– På den måde kan vi nå langt bredere ud. Vores store styrke er nemlig, at vi har et ben i begge lejre. Vi ved, hvor de fleste misforståelser opstår, for vi har selv oplevet dem, fortæller Sheraz Butt, der selv har rødder i Pakistan.

Undersøgelser viser, at etniske minoriteter er mere udsatte for visse sygdomme end etniske danskere. Hver fjerde pakistanner i Danmark får eksempelvis konstateret diabetes 2, mens det kun er diagnosen for én ud af 50 danskere.

– Mange af de sygdomme, vi ser, er livsstilsrelaterede og kan relativt nemt forebygges. Problemet er, at de store sundhedskampanjer mod blandt andet rygning og for motion ikke tager folks kulturelle normer med i betragtning, mener Sheraz Butt.

Sheraz Butt og de andre medlemmer skriver artikler, holder foredrag og forsøger på anden måde at skabe dialog mellem patienter og behandlere. Sidste år havde de stor succes med et debatarrangement om "den troende patient", hvor en imam, en præst og en rabbiner diskuterede etiske dilemmaer som organtransplantation, blodtransfusion og obduktion. Over 100 nysgerrige tilhørere dukkede op.

Også politikerne er ved at fatte interesse for emnet. Fødevarestyrelsen har for nylig erkendt, at målrettede oplysningsmaterialer om kost, motion og sundhed er en mangelvare. Og et forslag om at oprette et særligt center for etniske minoriteter og sundhed er oppe at vende i Folketinget. □

27.10. Københavns Universitet indleder et tværinstitutiønt samarbejde med Esbjerg Kunstmuseum og Det Kongelige Danske Kunstakademi om kunstens særlige potentialer og om kunstens rolle og funktion i samfundet.

27.10. Ansatte, studerende og gæster på faget Europæisk etnologi fejrer 50-års-jubilæet for oprettelsen af det første lektorat i Kulturhistorie på Københavns Universitet i 1954. I anledning af jubilæet indbyder forskerne på Etnologi til seminaret *Kulturhistorie i kulturforskningen*.

28.10. Professor Bente Klarlund Pedersen, Klinisk Institut for Intern Medicin, modtager 25 millioner kr. fra *Danmarks Grundforskningsfond* til at oprette et forskningscenter, der skal forske i, hvordan musklerne påvirker fedtvævet og hjernen.

29.10. Fire studerende – Johannes Bahlsted og Martin Marchman Andersen fra Filosofi og Aske Hougaard og Martin Primdahl fra Statskundskab – vinder Danmarks første nationale konkurrence i *Corporate Social Responsibility*. De studerende fra Københavns Universitet vandt over deltagere fra fire andre danske universiteter og handelshøjskoler.

30.10. Et hold bestående af to studerende fra Filosofi og to fra Statskundskab fra Københavns Universitet slår hold fra Handelshøjskolerne i København og Århus, Roskilde Universitetscenter og Aarhus Universitet i en konkurrence om, hvordan man bedst løser forholdet mellem økonomi og etik.

2.11. Konservator Vibeke Haarup modtager fortjenstmedaljen i sølv af rektor Linda Nielsen for 40 års tjeneste på Geologisk Museum.

3.11. Lederen af Københavns Universitets Nano-Science Center, Thomas Bjørnholm, modtager en pris på 250.000 kr. fra *Direktor Ib Henriksens Fond*. Thomas Bjørnholm har blandt andet ledet et internationalt forskerhold, der har lavet en transistor af et enkelt organisk molekyle.

3.11. Københavns Universitet afholder sammen med *Politiken* det første *Mød videnskaben*-arrangement under overskriften *Liv i rummet?*, hvor astronomen Anja Andersen forelæser om sin forskning og giver sit syn på menneskets stadig mere intense søgen efter liv i universet. Se side 42.

4.-5.11. Studerende fra overbygningsfaget *Medieret selv-fremstilling* på Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab afholder som led i deres undervisningskonferencen *Spin!*, der sætter fokus på brugen af spin og spindoktorer i den offentlige debat.

En Harald til Hans

Hans Bonde er tre gange individuel danmarksmester i judo, professor i idrætshistorie, mandeforsker og nu også årets underviser på Københavns Universitet.

FOTO: LIZETTE KABRÉ

– Forestil jer, at Copenhagen Marathon endte i Vor Frue Kirke, hvor præsten velsignede vinderen og hyldede ham med en tornekrone. De idrætsstuderende smiler lidt overraskede over professor Hans Bondes eksempel. Lektionen i idrætshistorie er godt i gang for den lille håndfuld overbygningsstuderende på Idræt. Emnet er det antikke Grækenlands kobling af religion og sport, og eksemplet er bare et af mange indfald fra Hans Bonde, der får flokken til at fange den græske mentalitet.

Den 46-årige professor og judomester er i sig selv en mindre sportspræstation foran tavlen. Hænder og ansigt er i konstant bevægelse. Ordene er mundrette og fyldt med associationskæder. Han klikker effektivt igennem powerpoint'ens fotos, kort og statuer fra kulturens vugge, og linjen fra de antikke til nutidens olympiske lege bliver trukket op.

Danmarksmester i judo

Så skal der strækkes ud efter den hæsbæsende tur gennem de antikke græske polisstater. Hans Bonde puster ud et øjeblik, men så vender ordene tilbage med uhæmmet styrke. Om

energiniveauet har noget at gøre med, at Hans Bonde har dyrket judo siden han var tolv år og været individuel danmarksmester tre gange, er så spørgsmålet.

– Jeg tror, at meget af min evne til at undervise kommer fra at dyrke judo. I judo har du fem minutter, og der står en mand over for dig, som vil gøre alt for at kaste dig i gulvet, rive armen af dig eller strangulere dig. Det handler om symbolsk død. Det er en meget eksistentiel udfordring, hvor du er nødt til på ganske kort tid at gå ind og bestemme slagets gang, siger Hans Bonde.

– Jeg har fornemmelsen af, at hver eneste gang jeg går ind til en time eller et foredrag, så henter jeg ubevidst noget af den samme mentale energi frem. Nu skal der slås et slag, og jeg skal vinde holdets opmærksomhed så hurtigt som muligt, fortæller Hans Bonde.

Symbiose

– Judo er rundet af zenbuddhismen og handler blandt andet om at overskride barrieren mellem dig og den anden, forklarer Bonde. På samme måde er det med undervisning.

– Når glasvæggen mellem underviseren og de studerende brydes ned, opstår der en vekselvirkning, et flow eller en slags intellektuel dans. Pludselig føler jeg mig ikke adskilt fra de andre i salen. Set fra idrætsforskerens vinkel er vi jo basalt set kroppe, der kommunikerer med kroppe. De luftmolekyler, som jeg sætter i bevægelse, hamrer jo først ind gennem tilhørernes ører og så videre ind i deres kroppe, der gennem betoning, stemmemodulation og rytme sættes i svingninger. I fysisk forstand er der derfor tale om en virkelig nærhed, for ikke at sige en reel symbiose, siger Hans Bonde.

Sådan virker den ypperste undervisning ifølge judomesteren, men der er også timer, hvor trætheden eller rutinen vinder, og hvor tiden slæber sig af sted.

Dramatiser din forskning

Skuespil og entertainment er ord, der hyppigt dukker op i Hans Bondes associationsrække, når talen går på undervisning.

– Jeg har altid ment, at opdelingen mellem entertainment og seriøsitet er dødssyg. Den dygtigste forsker har alle chancer for at blive den bedste underviser, fordi han klart kan se strukturen i vidensmassen, kan skelne skæg fra snot og har en enorm vidensbase at associere ud fra. God forskning kræver systematik og indlæring af metoder, men god undervisning kræver på samme måde, at forskeren lærer sig nogle håndværksmæssige færdigheder.

– Vi får halvdelen af vores løn for at undervise, og en af vores kerneydelser er at få skabt nye, dygtige medarbejdere, forskere og undervisere ud af de studerende. Så der er ikke nogen vej udenom, at vi også må lære undervisningsfagets metoder. Vi kan ikke skjule os bagved, at det er klogt nok, det vi har tænkt, siger Hans Bonde.

Entusiasme handler om at være på farten og konstant stille nye spørgsmål.

– Hvis man hele tiden er i bevægelse og erobrer nye områder, så vil man også kunne bibeholde sin begejstring, lyder det fra Hans Bonde. □

5.11. Københavns Universitet kåres som et af de bedste universiteter i Skandinavien og placeres som nummer 63 på listen over verdens 200 bedste universiteter. Den britiske undersøgelse er offentliggjort i *The Times Higher Education Supplement*, der har bedt 1.300 akademikere deltage i bedømmelsen.

6.11. Forskere fra Københavns Universitet og Danmarks Tekniske Universitet deltager i et EU-finansieret projekt om at udvikle computermodeller til fremstillingen af ny medicin. EU har finansieret projektet med 81 millioner kr.

8.11. Københavns Universitet underskriver en fornyet aftale om uddannelses- og forskningsmæssigt samarbejde med Sankt Petersborg Statsuniversitet, Rusland.

11.11. Regentparret, ansatte, studerende og særligt inviterede gæster deltager i årsfesten i festsalen. Der er taler af rektor Linda Nielsen og stud.mag. Karina Heuer Bach fra Forenede Studenterråd. Festforelæsningsen *Religion, sikkerhedspolitik og universitet* holder professor Ole Wæver, Institut for Statskundskab. Professor Hans Bonde, Institut for Idræt, modtager *årets undervisningspris*. (Se side 36). Fem æresdoktorer promoveres og proklameres, og 53 doktorer proklameres. Der tildeles syv guldmedaljer og 11 sølvmedaljer for besvarelser af universitetets prisopgaver. *Studerer-Sangforeningen*, *Universitetskoret Lille MUKO* og *Musikvidenskabeligt Instituts Bigband MI22* står for begivenhedens musikalske islæt. Ved aftenens festforestilling i det Kongelige Teater opføres de tre balletter *Fjernt fra Danmark*, *In The Night*, og *Fancy Free*.

12.11. Videnskabsminister Helge Sander lægger grundstenen til det kommende BioCenter i Universitetsparken. Se side 9.

Blandt fagfæller er han anerkendt som den økonom i Danmark, der har haft størst indflydelse på international økonomisk politik nogensinde. Men professor Niels Thygesen, der i 2004 gik på pension fra Københavns Universitet, vil allerhelst huskes som en god lærer.

FOTO: LIZETTE KABRÉ

Mr. ØMU takker af

Et kig på Niels Thygesens generalieblad kan få de fleste til at miste pusten. Han har bestridt vigtige poster i Den Internationale Valutafond og den økonomiske samarbejdsorganisation, OECD. For nu blot at nævne et par eksempler. Desuden vil Niels Thygesens navn for evigt være forbundet med den europæiske møntunion: i 1988 sad han som det eneste akademiske medlem af Delors-komiteén, hvis arbejde siden kom til at danne grundlaget for ØMU'en. Alene det rækker til, at han regnes som den mest indflydelsesrige økonom, Danmark nogensinde har fostret inden for anvendt økonomisk politik.

Spørger man Niels Thygesen, hvad han selv vil fremhæve af de mange betydningsfulde opgaver, han har beskæftiget sig med i løbet af sin lange og imponerende karriere, svarer han hverken OECD, IMF eller ØMU:

– Grundlaget har hele tiden været Københavns Universitet.

Jeg har været væk i perioder op til et år et par gange, men jeg har altid været ret sikker på, at jeg ville vende tilbage hertil.

Men nu er det slut, for han har passeret de 70 år, og det betyder tvungen pension.

– Jeg har godt nok kunnet se frem til den her dato i et stykke tid, men det er da vemodigt at stoppe. Jeg kommer til at savne det, indrømmer han.

Større og bedre

Det er der heller ikke noget at sige til, for Niels Thygesen har haft sin gang på Københavns Universitet i mere end 40 år. Han blev cand.polit. i 1960, lektor fire år senere, og i 1971 tiltrådte han så det professorat, han har bestredet lige siden. I dag er Københavns Universitet en anderledes stor institution i forhold til dengang, Niels Thygesen fik sit eksamensbevis.

– Vores uddannelse er blevet klart bedre med tiden. Vi kan se, at de studerende har fået en intensiv træning i økonomiske analyser, hvilket giver dem flere muligheder i forhold til erhvervsvalg og studier i udlandet, og så er de studerende på et ganske højt niveau. Det er klart, kvaliteten er varierende, men de gode er altså virkelig gode – også efter international målestok.

Thygesen er kendt for at være en særdeles benyttet vejleder og for at have en enestående evne til at huske detaljer om sine mange tidligere studerende.

– Mange af dem, jeg har været vejleder for, er endt i ministerier og i store banker, fortæller han stolt.

Første gang Niels Thygesen havde en specialestuderende, var tilbage i 1965. Hun hed Bodil Nyboe Andersen.

– Bodil kan jeg godt være stolt af, smiler han.

I dag er hun ikke blot Nationalbankdirektør, men også formand for universitetets nye bestyrelse.

Mr. International

Sin kolossale internationale kontaktflade har Niels Thygesen skabt sig i kraft af en veludviklet analytisk sans. Et lysende eksempel på hans anlæg for at forudsige fremtiden er ØMU'en – et projekt, som han var en af dem, der tidligst og ivrigst beskæftigede sig seriøst med.

– Noget, der har gjort indtryk i tilbageblik, er de mange gange, hvor han tilbage i 1980'erne, længe før ØMU'en blev dannet, forudså, at der ville komme en monetær union, husker professorkollega Peter Birch Sørensen.

– Mange sagde: Det er et fatamorgana. Det bliver aldrig til noget. Men gentagne gange advarede han mod at undervurdere den vilje, der var hos de centrale beslutningstagere til at realisere projektet.

Og resten er historie, som man siger.

– Han er virkelig en af de store internationale kanoner. Det siger sig selv: Han var jo med til at udforme Delors-rapporten. Dermed har han haft en fantastisk indflydelse på, hvordan verden ser ud i dag. Det er der trods alt ikke mange, der kan skrive på deres cv, som en anden professorkollega, Henrik Jensen, formulerer det.

Det næste, der kommer til at stå på Niels Thygesens cv, bliver titlen som pensionist, om end der stadig bliver tid til formandsposter.

– Jeg har en væsentligt yngre kone og en søn på ti år, så jeg kan også godt få tiden til at gå med familien, smiler han.

Hvad vil han så allerhelst huskes for?

– Jeg vil i virkeligheden gerne huskes som en god lærer. Det ligger mig meget på sinde. □

- 15.11.** Professor Bente Klarlund Pedersen, Klinisk Institut for Intern Medicin, modtager 25 millioner kr. fra *Danmarks Grundforskningsfond* til oprettelsen af forskningscentret "Centre of Inflammation and Metabolism" på Rigshospitalet, hvor Bente Klarlund Pedersen er overlæge på Epidemiologisk Klinik. Forskningscenteret skal forske i, hvordan muskler påvirker fedtvævet og hjernen.
- 15.11.** Forsøg på Institut for Molekylær Biologi og Fysiologi samt Finsenlaboratoriet viser, at man kan blokere det enzym, kroppen bruger til at sprede kræftsvulster. Se side 8.
- 15.11.** Studenterrådgivningen fejrer 40-års-jubilæum.
- 16.11.** Satsningsområdet *Religion i det 21. århundrede* afholder heldagsseminaret *Religionernes ret*, hvor blandt andre jurister, teologer, religionshistorikere, antropologer, samfundsvidenskabsfolk og psykologer diskuterer religionssamfundenes og religiøse gruppers placering i samfundet.
- 17.11.** Videnskabsministeriet giver det blå stempel til, at en række af landets førende virksomheder og forskningsinstitutioner, heriblandt Københavns Universitet, i fællesskab kan opbygge det højteknologiske netværk *NaNet* til forskning i og industriel udnyttelse af nanoteknologi.
- 18.11.** Resultatet af valget af de interne medlemmer til bestyrelsen offentliggøres. For VIP'erne er Henrik Prebensen og Jens Kristiansen valgt, og TAP'erne har valgt Ingrid Kryhlmænd. Efter et omvalg i december vælges de to studenterrepræsentanter Katrine Møller og Rie Kjær Poulsen. Se side 46.
- 18.11.** Skuespilleren og filminstruktøren Paprika Steen modtager årets *Ingmar Bergmans Rejselegat*. Se side 42.
- 19.11.** Antropolog Anne Line Dalsgaard modtager *Baskerprisens* æresbevisning i form af årets *Honorable Mention* for sin etnografi *Matters of Life and Longing: Female Sterilization in Northeast Brazil*.

- 22.11.-5.12.** *Er du stadig rigtig klog?* spørger Københavns Universitet på store plakater overalt i hovedstadsområdet som led i en kampagne, der skal øge kendskabet til universitetets efter- og videreuddannelsstilbud.
- 24.11.** Professor Jens Hjorth, Niels Bohr Institutet, modtager *Lundbeckfondens Hæderspris for Yngre Forskere* på 150.000 kr. for sin fremragende forskning i Astrofysik.

Hjemmet og smerten

Billed- og installatørkunstneren Mona Hatoum modtog i april Sonningprisen 2004. En fantastisk ære, kalder hun det selv.

FOTO: JOACHIM RODE

– Først var jeg bare glad for at have vundet nogle penge, og rigtig mange endda. Men da jeg så listen over folk, der har vundet tidligere, indså jeg hvilken fantastisk ære, det er at være valgt sammen med de mennesker, fortæller Mona Hatoum.

Sonningprisen uddeles hvert andet år på Københavns Universitet og gives for et ”fortjenstfuldt arbejde til gavn for den europæiske kultur”. Alene i den formulering finder Mona Hatoum en stor ære.

– I England bliver billedkunsten ofte betragtet som et dræn af ressourcer og skattepenge. Så at se sig selv blive valgt som én, der har bidraget til europæisk kultur, det er en kæmpe ting for en billedkunstner. Men også for en, der ikke oprindeligt er europæer, er det en kæmpe ære at blive betragtet som værende i stand til at bidrage til europæisk kultur, siger den britisk-palæstinensiske kunstner.

Priskomiteen begrundet blandt andet valget af Mona Hatoum med, at hun har udviklet et æstetisk markant, politisk tonet sprog til at reflektere over flygtninge og immigranternes identitet et sted mellem nutidens Europa og deres ikke-europæiske fødeland. Men hendes værker indeholder langt mere end bare det.

– Jeg laver også værkerne for folk, der bare er flyttet fra landet og ind til byen, for folk der har gennemgået traumer, forvirring og fortvivelse; de vil også kunne relatere til værkerne. Jeg vil arbejde med disse ting, så folk kan tage dem til sig på deres egen måde.

Det smertefulde hjem

Hjemmet er et centralt tema i mange af Mona Hatoums værker, men dog langt fra som noget trygt eller hyggeligt sted. Dørmatten, der byder velkommen, er nemlig lavet af spidse søm, sofaen er af metal, og barnesengens madras er erstattet af knivskarpe strenge.

Hjemmet har altid været en problematisk størrelse for Mona Hatoum. Hun blev født i 1953 i Libanon af palæstinensiske forældre. Hendes far arbejdede for den britiske ambassade i Beirut, og i 1975 tog Mona Hatoum for første gang til London. Imens brød borgerkrigen ud i Libanon, og hun blev tvunget til at blive i England.

– Det er klart, at jeg har problemer med ideen om hjemmet som et tilflugtssted fra verden, forklarer hun.

– Jeg forsøger at udfordre det i mit arbejde ved at bruge almindelige hverdagsgenstande som for eksempel en barneseng, der på overfladen ligner en normal seng, der lokker dig til med noget rart og hyggeligt. Men når du så kommer tættere på, ser du, at genstanden ikke er, som du forventede. Den forvandler sig og afslører noget bag overfladen, noget farligt, noget der giver forestillinger om vold, smerte og måske misbrug. Så jeg prøver at ødelægge de forventninger, du har, og få dig til at sætte spørgsmålstejn ved virkeligheden rundt om dig.

Åbne værker

Det er let at relatere Mona Hatoums kunst til hendes egen baggrund. Men hun bryder sig ikke om, at folk prøver at re-

ducere hendes kunst til et enkelt budskab.

Et eksempel er installationen *Light Sentence*, hvor en række små metalbure er stablet op som en hesteskoformet væg. Burene er som taget ud af et laboratorium, men de er alle tomme, og lågerne står åbne. Midt i hestekothen hænger en nøgen pære i en ledning, som bliver hejst langsomt op og ned og får gitrene til at flyde sammen i et net af skygger.

– Jeg hørte én, der sagde, at det handlede om de fængselsagtige forhold, som flygtninge lever under. Men for mig var installationen i høj grad en refleksion over at komme til Vesten og se, hvordan folk med lav indkomst blev udstyret med de her meget simple boliger udenfor de store byer; i Frankrig kaldes de dem faktisk for kaninbure, fortæller hun.

– Jeg prøver at vise en følelse af rastløshed og ustabilitet, og det relaterer måske til, at jeg selv er blevet fordrevet og har oplevet en masse omvæltninger. Men det kan også handle om at sætte spørgsmålstegn ved stabiliteten af den jord, du træder på, siger Mona Hatoum, som udfordrer sig selv med omgivelser og materiale.

– For hvert nyt værk er der et nyt materiale og en ny ide. Selvfølgelig kan der nogle gange være ligheder, men hvis du sammenligner med en traditionel kunstner, så vælger han et enkelt materiale og bruger sit liv på at perfektionere det. Men jeg er altid rastløs, siger Mona Hatoum. □

Sonningprisen er på en million kroner og er siden 1950 givet til blandt andre Winston Churchill, Niels Bohr, Alvar Aalto, Václav Havel, Günter Grass og Jørn Utzon.

- 25.11.** Københavns Universitet bevilges fire millioner kr. fra Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling til det højteknologiske vidennetværk *Biologue*, der som et biomedicinsk netværk skal styrke kampen mod blandt andet kræft, sukkersyge og hjertekarsygdomme. Netværket er et samarbejde mellem en lang række lægemiddelvirksomheder, universiteter, hospitaler og forskningsenheder.
- 25.11.** Statskundskabsstuderende Peter Dalby vælges til formand for Forenede Studenterråd.
- 25.11.** I tidsskriftet *Nature* demonstrerer fysikere fra Niels Bohr Institutet, at det er muligt at overføre informationer i en meget svag lysbølge til en bunke atomer. Opdagelsen kan få afgørende betydning for udviklingen af kvantecomputere og for et fremtidigt kvanteinternet med næsten ubegrænset overførsels-hastighed af information. Den amerikansk-russiske professor Eugene Polzik står sammen med sine to medarbejdere, forskningsadjunkt Brian Julsgaard og ph.d.-studerende Jacob Sherson, bag opdagelsen.
- 26.11.** Institut for Medier, Erkendelse og Formidling afholder et offentligt symposium med titlen *Hearts and Minds: USA, medierne og kampen om sindene*, der belyser det amerikanske præsidentvalg i 2004.
- 1.12.** Professor John Mundy, Institut for Molekylær Biologi og Fysiologi, tiltræder som koordinator for det EU-støttede projekt *TransDeath*, der har deltagere fra universiteter i England, Frankrig, Italien, Grækenland, Tyskland og Israel. Formålet er at undersøge organismers "programmerede celledød" på tværs af plante- og dyreriget og dermed medvirke til udvikling af for eksempel en ny generation af kræftmedicin.
- 1.12.** Lektor i religionshistorie Mikael Rothstein, Institut for Tværkulturelle og Regionale Studier, taler ved årets andet *Mød videnskaben*-arrangement om sekter og alternative religiøse bevægelser. Igen afholdes arrangementet i samarbejde med Politiken.
- 6.12.** Danmarks Grundforskningsfond bevilger 18 millioner kr. til oprettelsen af landets første tekstilforskningscenter på Københavns Universitet. Centret iværksættes i 2005 og skal ledes af forskningsstipendiat Marie-Louise Nosch, Saxo-Instituttet. Danmark har en af verdens bedste samlinger af arkæologiske tekstiler, men der er ikke lavet en sammenhængende kulturanalyse af den i godt 50 år.
- 10.12.** Professor Niels Thygesen, Økonomisk Institut, tager efter 33 år som økonomiprofessor afsked med Københavns Universitet. Se side 38.
- 12.12.** Professor Jes Olesen, Klinisk Institut for Neurofag og Psykiatri, modtager *Niels A. Lassen Prisen 2004* – en medalje og 25.000 kr. – for sit neurovidenskabelige arbejde, der har givet en væsentlig indsigt i sygdomsmekanismerne og behandlingsmetoderne for flere slags hovedpine.
- 14.12.** Rektor Linda Nielsen og videnskabsminister Helge Sander underskriver universitetets udviklingskontrakt.

Stjernestøv

3.11. At stjerneforsker Anja Andersen i 2004 fik Videnskabsministeriets pris som *Årets forskningsformidler* kunne ikke komme bag på nogen den dag i november, da Københavns Universitet og Politiken indledte forelæsningsrækken Mød Videnskaben.

I halvanden time tryllebandt hun de cirka 200 tilhørere med forklaringer om stjernestøv, rumrejser, Big Bang og diskussionen om liv i rummet. Og liv på andre planeter kan slet ikke afvises, mener stjerneforskeren. Politikens videnskabsredaktør, Morten Jastrup, styrede den efterfølgende debat – ligesom ved en senere og lige så velbesøgt fyraftensforelæsning med religionshistoriker Mikael Rothstein. □

FOTO: HEINE PEDERSEN

The Crown Princess Mary Scholarship

FOTO: STEEN BROGAARD

10.5. Københavns Universitet var direkte nabo til kronprinsparrets bryllup i Vor Frue Kirke i maj, og universitetets bryllupsgave blev en økonomisk håndsrækning til australske studerende – for eksempel fra kronprinsesse Marys tidligere universitet, University of Tasmania.

Stipendiet *The Crown Princess Mary Scholarship* uddeles hvert år på bryllupsdagen til to studerende fra Københavns Universitets australske partner-universiteter. Det var rektor Linda Nielsen, prorektor Jørgen Olsen og lederen af Det Internationale Kontor, John E. Andersen, der i ugen op til brylluppet overrakte gaven.

– Vores gave til brudeparret vil styrke samarbejdet mellem Australien og Danmark på forsknings- og uddannelsesområdet og give studerende fra begge lande bedre mulighed for internationale studier, sagde Linda Nielsen. □

FOTO: MIKKEL ØSTERGAARD

Godnat

8.10. Den rareste måde at studere et smukt loft på er ved at lægge sig ned på ryggen. Så det gjorde nogle af gæsterne i universitetets festsal under *Kulturnatten*. Også på Medicinsk Museion og Niels Bohr Institutet blev der kigget, peget og lyttet, mens oktobernatten indtog Københavns gader. □

Paprika Steen fik Bergman-legat

18.11. Skuespilleren og filminstruktøren Paprika Steen blev årets modtager af *Ingmar Bergmans Rejselegat* på Københavns Universitet. Og Paprika Steen afslørede ved overrækkelsen, at hun faktisk altid har næret en hemmelig drøm om at blive Ingmar Bergmans muse.

– Det er en meget, meget stor ære for mig at få en pris i Ingmar Bergmans navn. Min fascination af ham begyndte med filmen *Fanny og Alexander*, og siden har jeg været stærkt betaget af ham og ikke mindst hans mod til at udstille sin menneskelighed, sagde hun i sin takketale.

Filmjournalisten Ebbe Iversen, som er medlem af legatkomiteen, sparede ikke på roserne til Paprika Steen og sagde blandt andet:

– Jeg kender tre store filmfolk, som både kan instruere og spille skuespil – Orson Welles, Clint Eastwood og Paprika Steen.

Baggrunden for rejselegatet er, at Ingmar Bergman i 1989 kvitterede for modtagelsen af *Sønningprisen* ved at give pengene tilbage til Københavns Universitet. De har siden dannet grundlag for den årlige uddeling på 50.000 kroner. □

FOTO: TOMAS BERTELSEN

14.12. Lektor Jacob Skovgaard Pedersen, Carsten Niebuhr Afdelingen, udpeges til direktør for det nyoprettede dansk-egyptiske dialoginstitut i Cairo.

FOTO: JENS FINN-JENSEN

15.12. Konsistorium afholder sit definitivt sidste møde efter i mere end 400 år at have været en del af universitetets 525-årige historie. Fra nytår 2005 tiltræder den nye universitetsbestyrelse som følge af den nye universitetslov. Se side 46.

16.12. Københavns Universitet er nummer to i Norden på en liste over verdens 100 bedste universiteter inden for naturvidenskab. Københavns Universitet er placeret som nummer 44 i verden.

16.12. Der er mangel på lig til de medicinstuderende. I 2004 har kun 125 testamenteret deres krop til medicinuddannelsen på Københavns Universitet, og der er brug for mindst 500 testamenter, hvis de studerende om 10 eller 20 år skal kunne tilbydes dissektionskurser. Ligene bliver også brugt af læger og kirurger, der gerne vil øve sig på en svær operation. "Hvis ikke de studerende kan studere anatomi på rigtige kroppe, bliver de mindre fortlørlige med menneskelegemet og dermed dårligere læger," siger viceinstituteder Jørgen Tranum-Jensen, Medicinsk Anatomisk Institut i *JP København*.

17.12. Statskundskabsstuderende Kirstine Sandøe, Københavns Universitet, vinder førstepræmien på 20.000 kr. i en essaykonkurrence om virksomheders sociale ansvar, arrangeret af den uafhængige tænketank *Copenhagen Centre*.

17.12. Professor Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen, Det Juridiske Fakultet, modtager en pris på 150.000 kr. fra *Reinholdt W. Jorck og Hustrus Fond* for sin forskning i Finansieringsret.

22.12. Medicinsk Museion modtager en forskningsbevilling på 10,5 millioner kr. fra *Novo Nordisk Fonden*. Bevillingen er den største til medicinhistorisk forskning i Skandinavien nogensinde, og beløbet skal anvendes til det treårige forskningsprojekt *Dansk Biomedicin 1955-2005* under ledelse af professor Thomas Söderqvist, Institut for Folkesundhedsvidenskab.

26.12. Lektor Anne Jerslev, Institut for Medier, Erkendelse og Formidling, modtager 3,5 millioner kr. fra Statens Humanistiske Forskningsråd til projektet *Hvor går grænsen? Højspændingsæstetik og etisk kvalitet i den aktuelle mediekultur*. □

Geologisk farveeksplosion

FOTO: JAKOB LAUTRUP

FOTO: DAVID TROOD

Verden bliver til og knuses igen i Geologisk Museums nydekorerede rotunde. Billedkunstneren og geologen Per Kirkeby har på et halvt år forvandlet de hvide hvælvinger til et voldsomt farveridt ind i geologiens verden.

Sten falder, og bræer kælder. Et fossil dukker op i et hjørne, og et par tårer driver ned ad en væg. Øjnene bliver ved med at finde nye motiver at gå på jagt efter i Geologisk Museums nydekorerede rotunde.

Bag de foruroligende farver og former, der pryder museet i Øster Voldgades indgangsparti, står billedkunstneren Per Kirkeby. Sammen med assistenten Erik Peitersen har han på et halvt år forvandlet de hvide hvælvinger til et farveridt ind i geologiens verden.

Museumsleder Minik Rosing blev lidt bekymret i starten, da kunstnerne var flyttet ind, fordi han en morgen fandt et bord fyldt med tomme ølflasker. Øllet blev dog hældt i malingen, og med sprit og et kyndigt håndslag har de skabt en overflade, der minder om de sten, som geologer så gerne samler på og læser verden ud fra.

Som geolog og internationalt anerkendt kunstner var Per Kirkeby et oplagt valg, men selv om der er blevet brugt skitser fra Per Kirkebys egne rejser i Grønland og geologiske baggrundsviden, så er Kirkebys udsmykning ikke nogen lærebog i geologi.

– Kirkebys værk viser i højere grad de svimlende aspekter i geologien; kontinenternes bevægelse, klimaets foranderlighed og jordens tilblivelse, siger Minik Rosing.

Udsmykningen af trapperotunden, der fører ind til auditorium, udstillinger og administration på Geologisk Museum, er et af Per Kirkebys største værker.

– Udsmykningen af rotunden ville ikke kunne have ladet sig gøre, hvis ikke stedet her havde betydet noget for Kirkeby, siger Minik Rosing.

Per Kirkeby læste geologi i selv samme bygning fra 1957-64. Først i 1970'erne flyttede Geologisk Institut over på den anden side af gaden, hvor de i dag bor sammen med blandt andet geograferne.

Geologisk Museum har finansieret stilladser og klargøring af de pudsede vægge, mens Ny Carlsbergfondet har skænket museet selve den kunstneriske udsmykning. □

Geologisk Museum har åbent hver dag fra 13.00 til 16.00, undtagen mandag. Se også Jakob Laurtrups fotos fra Kirkebys arbejde med rotunden på www.nathimus.ku.dk/geomus/velkom_m.htm

Efteraberne

Zoologisk Museums udstilling
Bionik viser, hvordan mennesket
lader sig inspirere og lærer af
naturens idéer og design.

FOTO: GEERT BROVAD

En vulkan går i udbrud på den hvide væg. Flydende stenmasse slynges ud i lange, tynde tråde, størkner, og bliver til noget, der ligner en ældre dames hår. Pakkes hårene tæt sammen, får man et tæppe, der kan holde selv den værste kulde ude. Så det har forfrosne mennesker fundet på. Men den første del af produktionen af stenuld er nærmest en kopi af vulkanens: klippe-masse smeltes, sendes ud gennem kamre, så det bliver til lange tråde, der afkøles og pakkes sammen.

Vidste du i forvejen, at vi isolerer huse med inspiration fra vulkaner, er der andre ting at blive klog på ved at besøge Zoologisk Museum, der i september åbnede udstillingen *Bionik – mennesket lærer af naturen*. Her er udstillet fugle, edderkopper, muslinger, burrer, biller og andre af naturens små undere ved siden af det, de har inspireret til.

Ørkenskyggebillen, som lever i Namibia, samler sparsom tåge ind ved at stå på hovedet og lade tågen fortætte på den noprede bagkrop, hvilket har inspireret til et vandindsamlings-system af ru, vandskyende teltdug.

Et lejlighedskompleks i Zimbabwes hovedstad, Harare, er bygget op som et termitbo, hvor kold luft ledes fra kælderen via kanaler rundt i bygningen.

Isøksen er en efterligning af en spættes næb, mens en støvsuger navigerer på samme måde som marsvinet – ved at ud-sende lyde. Og så er der papiret, som vi tager for givet, men som først blev opfundet i midten af 1800-tallet efter, at en naturhistoriker havde kigget nærmere på hvepse, der lavede papirmasse ved at gennemygge træ. Før da lavede man papir af bomuld, lige som pengesedlerne er i dag. □

Udstillingen varer til 7. august 2005.

FOTO: GEERT BROVAD

FOTO: HEINE PEDERSEN

Den nye bestyrelse

Årsskiftet 2004-2005 betød et farvel til konsistorium og et velkommen til den nye bestyrelse.

Bodil Nyboe Andersen

Direktør, Danmarks Nationalbank

Født 9. oktober 1940.

Bodil Nyboe Andersen er cand.polit. fra Københavns Universitet i 1966. Allerede i 1968 blev hun ansat ved Økonomisk Institut på Københavns Universitet. Det var midt under studenteroprøret, professorvældet var under afvikling og økonomistudiet under omvæltning. Hun var en af hovedkræfterne bag studiereformen i 1970. I 1981 blev hun direktør i Andelsbanken og senere Unibank, og siden 1990 har hun været direktør for Danmarks Nationalbank. Bodil Nyboe Andersen er formand for bestyrelsen.

Claus Bræstrup

Administrerende direktør, H. Lundbeck A/S

Født 18. januar 1945.

Claus Bræstrup er uddannet kemiingeniør fra Ingeniørakademiet i København i 1967 og er desuden cand.scient. i biokemi fra Københavns Universitet, 1971. Hans job hos medicinalfirmaet H. Lundbeck A/S er blevet kaldt det måske sværeste i dansk erhvervsliv netop nu. "Han går efter bolden, er målrettet og aldrig personfikseret", har Mads Krosgaard Thomsen, koncernchef i Novo Nordisk, sagt om ham. Han mener, at universitetets nye ledelsesformer kan styrke både undervisningen og forskningen samt give mulighed for at træffe de svære og vigtige valg. Claus Bræstrup er valgt til stedfortræder for formanden i bestyrelsen.

Boel Flodgreen

Professor, Lunds universitet

Født 17. november 1942.

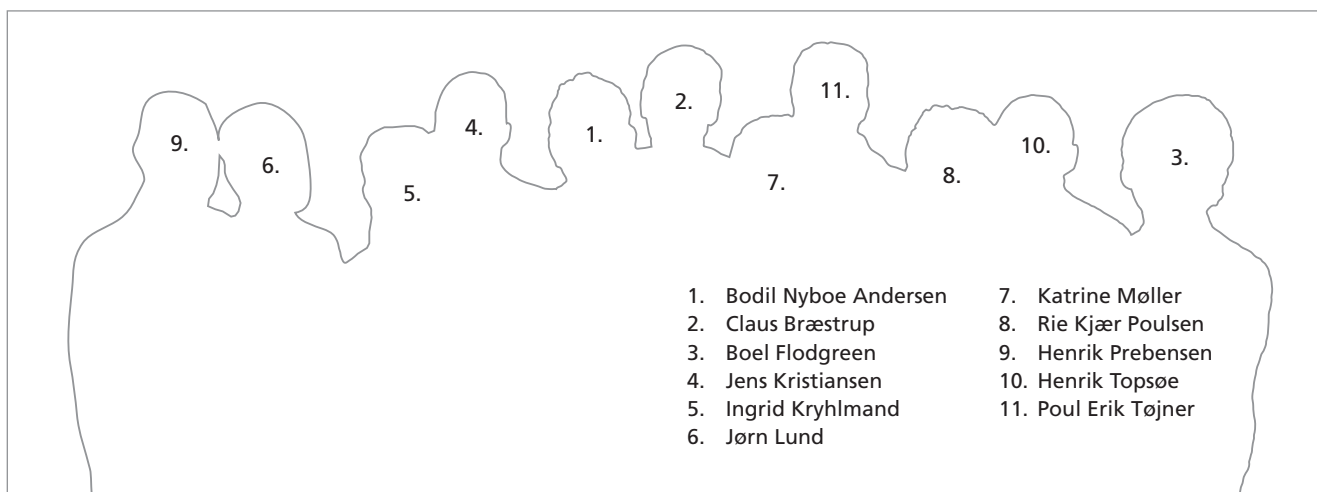
Boel Flodgreen fik den juridiske doktorgrad fra Lunds universitet i 1978. Hun er professor i handelsret, og i 10 år, indtil 2002, var hun rektor for det 350 år gamle Lunds universitet. Hun bringer stor erfaring fra bestyrelsesarbejde i universitetsregi med sig til Danmark. Processen med at flytte den øverste ledelse fra rektoratet til en bestyrelse har på Lunds universitet stået på i snart 15 år. Hun lægger blandt andet vægt på, at medlemmerne af bestyrelsen ikke varetager særlige personlige eller faglige interesser, men hele universitetets.

Jens Kristiansen

Professor, Københavns Universitet

Født 1. februar 1962.

Jens Kristiansen er jurist fra Københavns Universitet i 1986. Han har siden 1991 været ansat ved Det Juridiske Fakultet – siden 1999 som professor i arbejdsret. Han har tidligere arbejdet i Justitsministeriet og i private advokatvirksomheder. Som repræsentant for de yngre forskere på Københavns Universitet og far til tre, er det, som han selv siger det, af grundlæggende betydning for hans faglige virke, at kunne forene arbejds- og familieliv på en afbalanceret måde.

Ingrid Kryhlmund

Ekspeditionssekretær og HK-fællestillidsrepræsentant,
Københavns Universitet

Født 9. oktober 1959.

Ingrid Kryhlmund er oprindeligt uddannet lægesekretær og har arbejdet som dette på flere sygehuse i hovedstadsområdet og i Grønland. Blev i 1987 ansat på det daværende Arvebiologiske Institut, nu Institut for Medicinsk Biokemi og Genetik, som lægesekretær. Hun har fra starten af ansættelsen på Københavns Universitet været involveret i det universitetspolitiske arbejde både som valgt viceinstituteder, som medlem af institutbestyrelse og fakultetsråd, som næstformand i Det Sundhedsvidenskabelige Fakultets samarbejdsudvalg og som tillidsrepræsentant. Fra 1997 valgt som fællestillidsrepræsentant. I bestyrelsen vil hendes fokus være TAP'ernes ve og vel, men hun vil også se på bestyrelsens arbejde med et bredere perspektiv, når det er bedst for det samlede universitet i en given situation.

Jørn Lund

Direktør, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab

Født 30. januar 1946.

Jørn Lund er uddannet cand.mag. i dansk og sprogpsykologi fra Københavns Universitet i 1972, hvor han var lektor fra 1975 til ansættelsen som professor i dansk sprog i 1980. Han har tidligere været ansvarshavende chefredaktør på Den Store Danske Encyklopædi og direktør for Gyldendal A/S. Han er direktør for det Danske Sprog- og Litteraturselskab som p.t. udgiver store projekter som Den Danske Ordbog og den første samlede udgivelse af H.C. Andersens værker.

Katrine Møller

Studerende, Københavns Universitet

Født 12. september 1977.

Katrine Møller er stud.scient.soc. ved Sociologisk Institut på Københavns Universitet. Hun er tidligere formand for Forenede Studenterråd og sidder nu i Økonomiudvalget. Hun har – sammen med den resterende bestyrelse – ambitioner om at være med til at skabe et godt og velfungerende universitet, hvor fri forskning, faglig fordybelse og mangfoldighed er i højsædet.

Rie Kjær Poulsen

Studerende, Københavns Universitet

Født 29. august 1973.

Rie Kjær Poulsen er stud.mag. ved Afdeling for Historie, Saxo-Institutet på Københavns Universitet og er ligeledes tilknyttet Forenede Studenterråd. Hun indgår i et tæt samarbejde med Katrine Møller, og sammen vil de arbejde for åbenhed i den nye bestyrelse, så alle på Københavns Universitet kan blive inddraget i beslutningsprocesserne.

Henrik Prebensen

Lektor, Københavns Universitet

Født 8. april 1939.

Henrik Prebensen er cand.mag. i fransk og historie fra Københavns Universitet i 1965. Efter en periode som lektor ved universitetet i Nancy, Frankrig, har han siden bestredet en lang række forskellige stillinger på Københavns Universitet. Han er i dag ansat som lektor på Institut for Engelsk, Germansk og Romansk. I bestyrelsen vil han blandt andet arbejde for størst mulig åbenhed, for den akademiske frihed, og for at universitetet skal kunne fungere i samarbejde med andre, ikke mindst erhvervslivet, men på universitetets præmisser.

Henrik Topsøe

Direktør, Haldor Topsøe

Født 10. august 1944.

Henrik Topsøe er uddannet kemiingeniør fra Ingeniørakademiet i København i 1967 og Ph.D fra Stanford University, 1972. Han har blandt andet arbejdet med katalysatorer, der for eksempel kan omdanne skadelige stoffer eller være basis for nye energiteknologier. En vigtig opgave for universiteterne er grundforskning, mener Henrik Topsøe, og bestyrelsens største udfordring er derfor at sikre, at Københavns Universitet kan tiltrække de bedste undervisere og forskere, som dermed igen tiltrækker de bedste studerende.

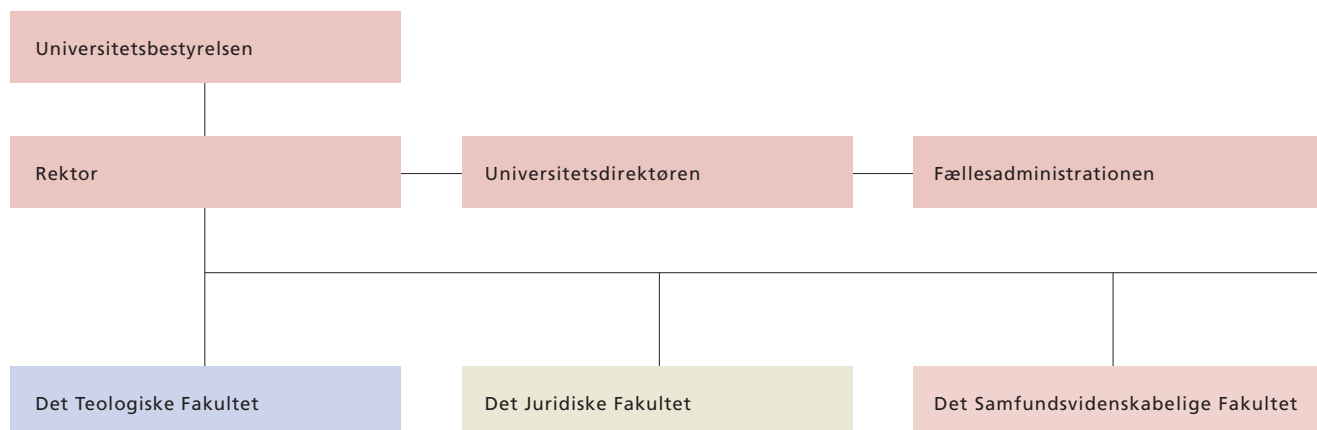
Poul Erik Tøjner

Museumsdirektør, Louisiana

Født 25. februar 1959.

Poul Erik Tøjner er mag.art. et cand.mag. i nordisk filologi fra Københavns Universitet i 1987. Før han i 2000 blev ansat som direktør for Louisiana, var han blandt andet kulturredaktør på Weekendavisen og kunst- og litteraturkritiker på både Information og Kristeligt Dagblad. Desuden har han skrevet bøger om blandt andre Per Kirkeby, Edward Munch og Arne Jacobsen. Han vil være med til at bevare ideen om universitetet som et offentligt tilgængeligt rum for produktion af viden i et demokratisk samfund. Det er efter hans mening universitetets pligt at fastholde et større perspektiv end det dagsaktuelle.

Organisation 1. januar 2005

Fakultetet er organiseret som et enhedsfakultet uden institutter og med afdelinger direkte under fakultetet.

Centre:

- Center for Afrikastudier
- Center for Kunst og Kristendom
- Center for Studiet af Kulturarven fra Middelalderens Ritualer
- Center for Subjektivitetsforskning
- Søren Kierkegaard Forskningscenteret

Fakultetet er organiseret som et enhedsfakultet uden institutter og med afdelinger direkte under fakultetet.

- Center for Anvendt Datalogi
- Institut for Antropologi
- Institut for Psykologi
- Institut for Statskundskab
- NIAS – Nordisk Institut for Asienstudier
- Sociologisk Institut
- Økonomisk Institut

Centre:

- Center for Forskning i Eksistens og Samfund
- Center for Industrial Economics (CIE)
- Development Economics Research Group (DERG)
- Economic Policy Research Unit (EPRU)
- Forskningscenter for Arbejdsmarkedsorganisationernes Sociologi (FAOS)

Institutsammenlægninger

Konsistorium vedtog i 2004 at sammenlægge følgende institutter og museer ved Det Naturvidenskabelige Fakultet:

- *August Krogh Institutet* og *Molekylærbiologisk Institut* bliver til *Institut for Molekylær Biologi og Fysiologi*.
- *Botanisk Have* og *Botanisk Museum* bliver til *Botanisk Have & Museum*.

Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet

Teoretiske institutter:

- Farmakologisk Institut
- Institut for Folkesundhedsvidenskab
- Institut for Medicinsk Biokemi og Genetik
- Institut for Medicinsk Mikrobiologi og Immunologi
- Institut for Molekylær Patologi
- Medicinsk Anatomisk Institut
- Medicinsk Fysiologisk Institut
- Odontologisk Institut (Tandlægeskolen)
- Retsmedicinsk Institut
- Øjenpatologisk Institut

Kliniske institutter:

- Institut for Kliniske Neurofag og Psykiatri
- Klinisk Institut for Diagnostiske Fag
- Klinisk Institut for Gynækologi, Obstetrik og Pædiatri
- Klinisk Institut for Intern Medicin
- Klinisk Institut for Kirurgi og Anæstesiologi
- Klinisk Institut for Oto-Rhino-Laryngologi, Ophthalmologi og Dermato-Venerologi

Øvrige enheder:

- Afdeling for Eksperimentel Medicin
- Center for Muskelforskning
- Central Forskningsenhed for Almen Praksis
- Medicinsk Museion

Uden for fakulteterne

- Skolen for Klinikassistenter og Tandplejere

Det Humanistiske Fakultet

- Institut for Engelsk, Germansk og Romansk
- Institut for Kunst- og Kulturvidenskab
- Institut for Medier, Erkendelse og Formidling
- Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab
- Institut for Tværkulturelle og Regionale Studier – Sprog, Religion og Samfund
- Musikvidenskabeligt Institut
- Nordisk Forskningsinstitut
- Saxo-Instituttet

Centre:

- Center for Sprogteknologi

Det Naturvidenskabelige Fakultet

- Arktisk Station
- Biologisk Institut
- Datalogisk Institut
- Geografisk Institut
- Geologisk Institut
- Institut for Idræt
- Institut for Matematiske Fag
- Institut for Molekylær Biologi og Fysiologi
- Kemisk Institut
- Niels Bohr Institutet
- Statens Naturhistoriske Museum
 - Botanisk Have & Museum
 - Geologisk Museum
 - Zoologisk Museum
- Øresundsakvariet

Centre:

- Center for Bioinformatik
- Center for Naturfagernes Didaktik
- Center for Naturfilosofi og Videnskabsstudier
- Center for Planetforskning
- Center for Social Evolution og Symbiose
- Copenhagen Global Change Initiative (COGCI)
- Dansk Archaea Center (DAC)
- Dansk Center for Grid Computing (DCGC)
- Nano-Science Center

Nøgletal

	2000	2001	2002	2003	2004
Delformål					
Antal studerende	34.165	33.801	32.595	32.314	32.270
Antal STÅ*	16.395	16.452	16.502	16.493	16.478
Antal optagne pr. 1. oktober	5.126	4.802	4.857	4.843	4.889
Antal førsteprioritetsansøgere	9.391	8.235	8.449	8.357	8.124
Gennemsnitsalder for optagne	23,5	23,7	23,9	23,8	24,0
Median, alder, for optagne	22,0	22,0	22,0	22,0	22,0
Antal bachelorer	2.614	2.488	2.743	2.708	2.821
Gennemsnitsalder, bachelorer	27,1	27,0	27,0	26,9	26,9
Gennemsnitlig gennemførelsestid, bachelorer	4,3	4,2	4,2	4,1	4,3
Antal kandidater	2.241	2.437	2.677	2.598	2.573
Gennemsnitsalder, kandidater	30,3	30,2	30,2	30,5	30,5
Gennemsnitlige gennemførelsestid, kandidater	7,7	7,7	7,5	7,5	7,7
Antal deltagerbetalende STÅ* (deltidsuddannelse)	1.142	1.153	1.151	1.178	1.073
Færdiguddannede på hele uddannelser (master, diplom)	111	93	120	101	224
Antal forskeruddannelsesårsværk i alt	1.125	1.050	1.032	1.017	1.020
Antal forskeruddannelsesstud. pr. 1. oktober, i alt	1.194	1.217	1.173	1.154	1.042
Antal forskeruddannelsesstud. pr. 1. oktober, mænd	636	630	596	574	502
Antal forskeruddannelsesstud. pr. 1. oktober, kvinder	558	587	577	580	540
Antal ph.d.-afhandlinger	285	264	255	245	277
Studerende der udløser internationaliseringstilskud	1.384	1.401	1.462	1.559	1.691
Indgående udvekslingsstuderende	830	684	730	756	924
Udgående udvekslingsstuderende	554	717	732	803	767
Antal doktorgrader	44	38	32	52	45
Antal forskningspublikationer, iflg. årsberetning	4.847	5.029	5.701	5.238	5.360
Antal forskerudd. stud. gl. ordn. pr. 1. oktober, i alt	9	3	0	0	0
Antal forskerudd. stud. gl. ordn. pr. 1. oktober, mænd	5	3	0	0	0
Antal forskerudd. stud. gl. ordn. pr. 1. oktober, kvinder	4	0	0	0	0
Median gennemførelsestid, bachelorer	4	4	4	4	4
Median gennemførelsestid, kandidater	7	7	7	7	7
Medianalder, bachelorer	26,0	26,0	26,0	26,0	26,0
Medianalder, kandidater	29,0	29,0	29,0	29,0	29,0

* En STÅ svarer til, at en studerende består de eksaminer, der hører til et års fuldtidsstudium.

Årets økonomiske resultater

Årets økonomiske resultat for universitetets samlede aktiviteter er på 13,0 mio. kr. samlet set for den ordinære og den eksterne virksomhed. Heraf tegner den ordinære virksomhed sig for et mindreforbrug på 39,8 mio. kr. Den ordinære virksomhed er den del af universitetets aktiviteter som finansieres direkte over Finansloven. At der er et mindreforbrug i den ordinære virksomhed skyldes primært tekniske korrektioner til bogføringen i 2003 samt ekstraordinære indtægter vedrørende tidligere år. Resultatet udgør 1,2 procent af den samlede omsætning i den ordinære virksomhed.

Som følge af en gennemgang af universitetets projektportefølge har projektlukninger m.v. medført, at fakulteternes driftsresultat i den ordinære drift er forbedret med cirka 50 mio. kr. Med et balanceret driftsresultat på fakultetsniveau, jf. tabel 1, er der således reelt tale om et samlet merforbrug på 50 mio. kr. i 2004, når der tages højde for de ekstraordinære projektlukninger. Akkumuleret set videreføres der i ordinær drift i alt 154,0 mio. kr. fra 2004 til 2005. Sat i relation til universitetets samlede ordinære virksomhed udgør henlæggelserne 4,8 procent.

Fakulteternes økonomiske buffer i den ordinære virksomhed anses for at være tilfredsstillende. Hensættelserne er et bevidst forsøg på at sikre en økonomisk reserve, således at fakulteterne kan imødegå fremtidige udsving i såvel indtægterne som udgifterne, især forårsaget af udsving i STÅ-produktionen samt nye tiltag som følge af ny ledelsesstruktur, vejledningsreform m.m.

Under den eksterne virksomhed er der såvel i 2003 som 2004 foretaget regnskabstekniske korrektioner til den tilskudsfinansierede forskningsvirksomhed (IFV) i størrelsesordenen 40 mio. kr. årligt. Den tilskudsfinansierede forskningsvirksomhed er, når der ses bort fra disse tekniske korrektioner, i 2004 på niveau med de foregående år. I en tid med øget fokus på eksterne bevillinger og den eksterne virksomheds stadig stigende betydning for universitetets økonomi er det et område,

Tabel 1: Forbrug og resultat på ordinær virksomhed 2004

Mio. kr.	Forbrugsramme 2004	Netto- udgifter 2004	Resultat 2004	Primo 2004	Til videreførelse 2005
Fakulteter i alt	1.974,0	1.974,7	-0,3	134,7	134,4
Øvrige i alt *	1.000,8	960,7	40,1	-20,4	19,7
I alt	2.975,2	2.935,0	39,8	114,3	154,0

Note*: Øvrige i alt består blandt andet af bygninger, fællesadministrationen, Skolen for Klinikassistenter og Tandplejere (SKT) og Biotech Research and Innovation Center (BRIC)

Tabel 2: Indtægter i ekstern virksomhed 2004

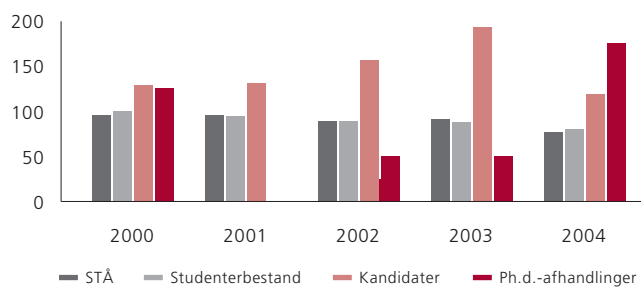
Mio. kr.	2000	2001	2002	2003	2004
IV	39,3	13,8	16,6	14,6	18,6
Retsmedicinske ydelse	70,7	83,7	102,6	113,3	107,5
IFV	530,3	578,4	590	643,5	642,6
ATA	21,1	22,5	16,4	27,4	18,4
Indtægter på ekstern virksomhed i alt	661,4	698,4	725,6	798,9	787,1

der i den kommende tid kræver stadig øget bevågenhed. Under den eksterne virksomhed spiller Indtægtsdækket Virksomhed (IV) og Andre Tilskudsfinansierede Aktiviteter (ATA) en begrænset rolle for universitetets økonomi og svinger ikke meget i absolutte tal. Retsmedicinske ydelser er efter en årrække med vækst faldet en smule fra 2003 til 2004., jf. tabel 2.

Universitetets driftsregnskab for 2004 er udtryk for universitetets bevidste økonomiske styring. For fjerde år i træk er der tale om et mindreforbrug, der dels skyldes udsatte aktiviteter med dertil hørende udgifter og dels er et bevidst forsøg på at skaffe universitetet en reserve, som gør det muligt at modstå udsving i indtægter/udgifter. I forbindelse med overgang til selveje og indførelse af omkostningsbaserede regnskaber, er der i det forløbne år gennemført et målbevidst arbejde på en gennemgribende udvikling af økonomistyringen. Således har økonomireformprojektet KU2005 præget den administrative udvikling på universitetet i 2004. Økonomireformprojektet har til formål at udvikle en ensartet og sammenhængende økonomistyring på hele universitetet. Herunder en decentralisering af økonomisystemet til institutniveau og en sammenhængende budgettering og opfølgning, der giver alle administrative niveauer både nye budgetteringsredskaber og et samlet overblik over økonomien gennem tidstro og relevant ledelsesinformation. Således er universitetet sikret mulighed for, også under de nye forhold, at foretage den ønskede økonomistyring. □

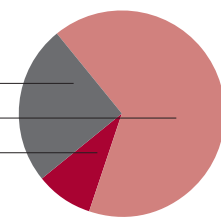
Uddannelse

Indeks (1999 = 100)

Personalesammensætning

TAP 26 procent
VIP 66 procent
DVIP 8 procent

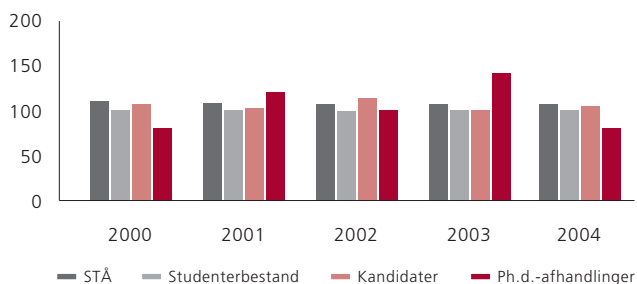

TAP : Teknisk-administrativt personale
VIP : Videnskabeligt personale
DVIP : Deltidsansat videnskabeligt personale

Udgifter i millioner kroner	2000	2001	2002	2003	2004
Ordinær uddannelse	12,984	13,527	14,081	13,189	13,533
Basisforskning	9,285	9,531	10,028	9,571	9,846
Tilskudsfinansieret forskning	2,513	3,413	8,457	11,121	11,974

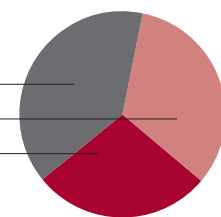
Uddannelse

Indeks (1999 = 100)

Personalesammensætning

TAP 39 procent
VIP 32 procent
DVIP 29 procent

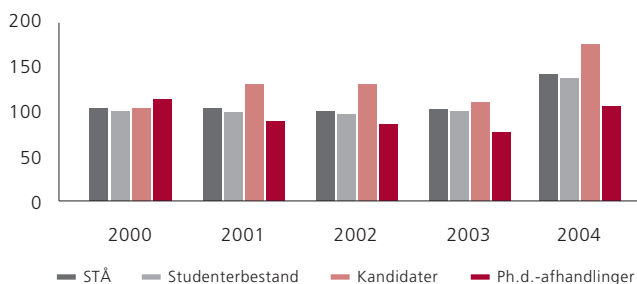

TAP : Teknisk-administrativt personale
VIP : Videnskabeligt personale
DVIP : Deltidsansat videnskabeligt personale

Udgifter i millioner kroner	2000	2001	2002	2003	2004
Ordinær uddannelse	52,939	56,152	55,907	56,654	64,599
Basisforskning	14,406	20,310	24,008	23,205	26,564
Tilskudsfinansieret forskning	3,043	3,691	5,451	5,547	5,490

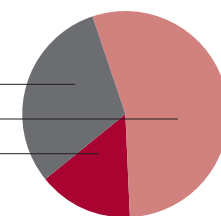
Uddannelse

Indeks (1999 = 100)

Personalesammensætning

TAP 30 procent
VIP 55 procent
DVIP 15 procent

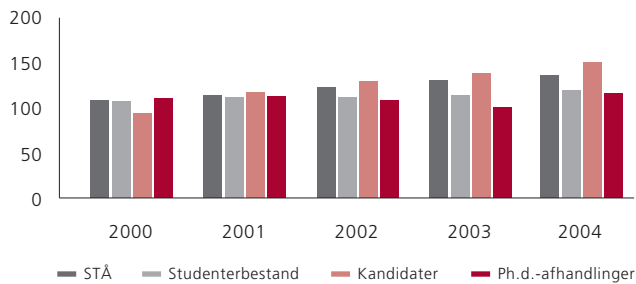

TAP : Teknisk-administrativt personale
VIP : Videnskabeligt personale
DVIP : Deltidsansat videnskabeligt personale

Udgifter i millioner kroner	2000	2001	2002	2003	2004
Ordinær uddannelse	58,169	58,942	62,802	69,443	91,268
Basisforskning	54,869	57,326	55,010	54,455	86,925
Tilskudsfinansieret forskning	42,647	41,417	45,807	38,667	63,346

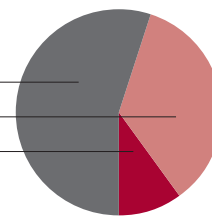
Uddannelse

Indeks (1999 = 100)

Personalesammensætning

TAP 55 procent
VIP 35 procent
DVIP 10 procent

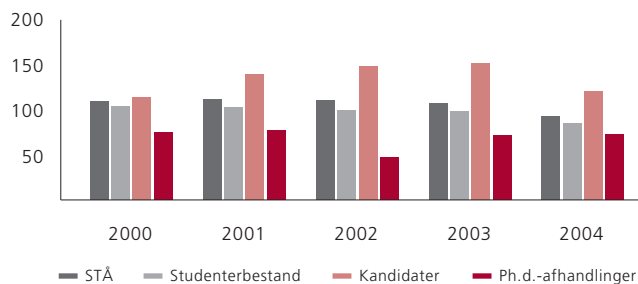

TAP : Teknisk-administrativt personale
VIP : Videnskabeligt personale
DVIP : Deltidsansat videnskabeligt personale

Udgifter i millioner kroner	2000	2001	2002	2003	2004
Ordinær uddannelse	177,088	178,024	210,189	220,885	246,203
Basisforskning	208,657	200,669	212,218	225,996	245,040
Tilskudsfinansieret forskning	153,517	164,203	168,916	169,885	176,249

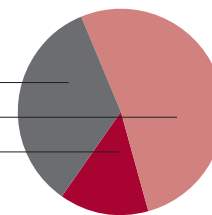
Uddannelse

Indeks (1999 = 100)

Personalesammensætning

TAP 34 procent
VIP 52 procent
DVIP 14 procent

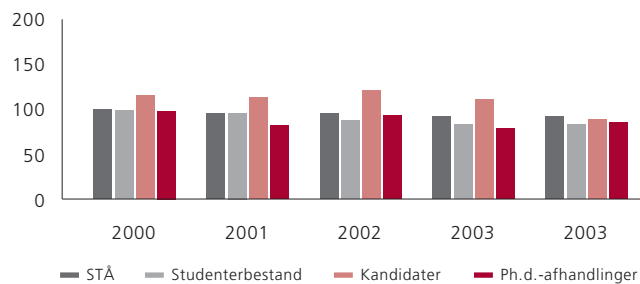

TAP : Teknisk-administrativt personale
VIP : Videnskabeligt personale
DVIP : Deltidsansat videnskabeligt personale

Udgifter i millioner kroner	2000	2001	2002	2003	2004
Ordinær uddannelse	187,435	184,178	201,808	218,377	196,849
Basisforskning	135,208	132,453	137,153	138,762	136,722
Tilskudsfinansieret forskning	51,102	55,540	56,092	59,801	66,340

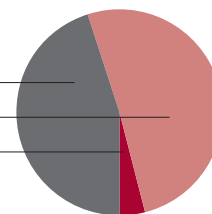
Uddannelse

Indeks (1999 = 100)

Personalesammensætning

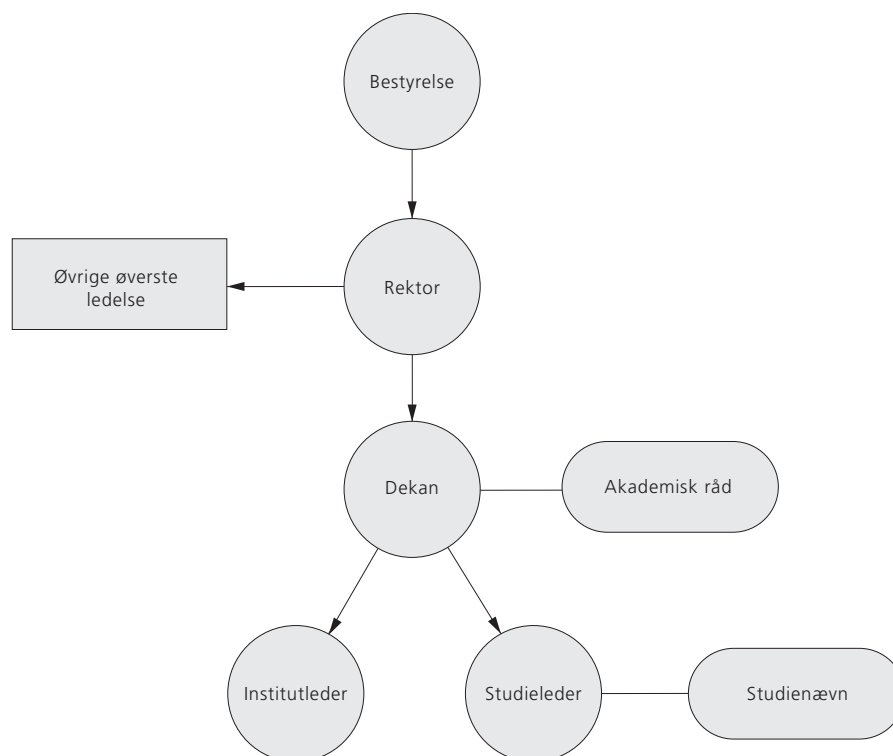
TAP 45 procent
VIP 51 procent
DVIP 4 procent

TAP : Teknisk-administrativt personale
VIP : Videnskabeligt personale
DVIP : Deltidsansat videnskabeligt personale

Udgifter i millioner kroner	2000	2001	2002	2003	2004
Ordinær uddannelse	194,549	198,347	215,945	213,428	232,148
Basisforskning	240,468	250,061	263,233	255,450	283,212
Tilskudsfinansieret forskning	270,036	271,868	290,698	257,353	258,357

Styrelsesstruktur 1. januar 2005

KØBENHAVNS UNIVERSITET
UNIVERSITETSLIV 2004
(ÅRSBERETNING 2004)

© Københavns Universitet, april 2005

Udgiver

Københavns Universitet
Kommunikationsafdelingen
Nørregade 10
Postboks 2177
1017 København K

T: 35 32 42 61
F: 35 32 26 28
kommunikation@adm.ku.dk
www.ku.dk/kommunikation

Redaktion

Jens Fink-Jensen
Mette Damgaard Sørensen

Grafisk layout

Pete Burke

Skribenter

Jeppe Dong Abrahamsen
Lene Düwel
Jens Fink-Jensen
Esben Harboe
Nikolaj Lange
Lise K. Lauridsen
Maja Maria Rønsch
Ditte Maria Søgaard
Mette Damgaard Sørensen
Thomas Sørensen

Fotografer

Angivet ved de enkelte billeder

Tryk og repro

P. E. Offset A/S, Varde

Typografi

Adobe Garamond og Frutiger

Papir

Scandia 2000,
130 gram/200 gram

Oplag

12.000

ISBN 87-90655-31-1

ISSN 1601-3522

Universitetsliv 2004 udgives også i engelsk udgave;
University Life 2004

Yderligere eksemplarer på dansk eller engelsk
kan gratis bestilles hos fs-indkob@adm.ku.dk

Denne tryksag er mærket med det
nordiske miljømærke Svanen.
Licensnr. 541 309, P. E. Offset A/S, Varde

Københavns Universitets værdigrundlag

Københavns Universitet bidrager til samfundets udvikling og vækst gennem de tre uadskillelige aktiviteter: at forske, at uddanne og at udveksle viden.

Universitetet har sit særkende i den faglige mangfoldighed, og det lægger stadig nye mønstre af tværfaglige aktiviteter. Problemstillinger ansues i en bred faglig og historisk sammenhæng.

Universitetets værdier kommer til udtryk igennem *sandhedssøgen, ansvarlighed, frihed og engagement*.

- Københavns Universitets forskning er fri af økonomiske, ideologiske og politiske særinteresser. Forskningen udvider grænserne for erkendelse og udfordrer vante forestillinger. Centralt står grundforskningen, der måler sig med internationale standarder. Forskningen udføres med ansvarlighed over for dens genstand, valget af metode samt anvendelsen af resultatet.
- Københavns Universitets forskningsbaserede uddannelser fremmer de studerendes faglighed, nysgerrighed og selvstændighed. Med den højeste mulige faglige kvalitet som uddannelsernes fundament fremelskes de studerendes evner til at træffe fagligt kvalificerede valg og udfylde væsentlige funktioner i samfundet.
- Københavns Universitetets viden forvaltes med ansvarlighed og formidles i en fri, engageret, troværdig og udfordrende dialog med omverdenen. Universitetet er en ansvarlig og kritisk deltager i samfundsdebatten og indgår nationalt og internationalt i konstruktive og forpligtende samarbejder.

Universitetets opgaver løses i et kreativt og attraktivt miljø, hvor ansatte og studerende oplever åbenhed, respekt, fællesskab og medbestemmelse.

Vedtaget af Konsistorium
den 15. september 2004

.....sandhedssøgen.....ansvarlighed.....frihed.....engagement.....

KØBENHAVNS UNIVERSITET
NØRREGADE 10
POSTBOKS 2177
1017 KØBENHAVN K

WWW.KU.DK